

ABONAMENTUL

Pe un an . 28 Cor.

Pe un jum. . 14 "

Pe o lună . 2-40 "

Nrul de zi pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Telefon pentru oraș și comitat 502.

TRIBUNA

REDACTIA

și ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferencz-utca 20.

INSERTIUNILE

se primesc la administrație.

Mășinile publice și Lec de schimbă costă fiecare șir 20 fill.
Manuscripte nu să înalopolază.

Pentru dl A. C. Popovici.

— Un răspuns. —

De H. Chendi.

În viața mea de publicist am avut, ca ori cine de altfel, adversari de toate categoriile. Pe unii i-am înțeles, căci le-am distrus, poate, vre-o carte, care includea în paginile ei tot idealul și toate aspirațiile de parvenire, sau le-am încrucișat în vre-un alt chip drumul strămb și vrerea lor confuză. Am avut însă și de-acei detractori, pe cari nu i-am putut înțelege: spirite ciudate, cari s'au legat de scrisul meu, fără ca să le fi atins vre-odată cercul de interese. Această specie de dușmani se compune de obicei din indivizi surescitați și cu gesturi puțin ordonate. Izbucnirile lor sânt zgomotoase și întemeiate pe o suspectă exagerare a valorii lor intelectuale. Când vor să facă spirit, cuvântul lor se prefacă în rînjit. Când vor să aibă vervă, se coboară la flecării. Când nu găsesc fapte pozitive de incriminat, se dau la născociri calomnioase și la răstălmăcirii de vorbe... Și văzând această categorie de chinuți, mi-am dat seama, că în viața noastră zilnică întâlnim multe suflete nenorocite, pe cari însă nu e bine să le consideri niciodată, decât în măsura răspunderii lor.

Cu dta însă, dle Popovici, în care salut acum pe cel mai proaspăt și mai desnădăjduit dușman al activității mele, se schimbă treaba, căci ești o apariție deosebită. Cu o reputație europeană, cu un reformator și un om politic ambulant de masivitatea dtale, ar fi păcat să nu stau de vorbă, când sânt la mijloc chestiuni așa de edificatoare pentru bietul nostru public cetitor.

Că ivirea dtale împotriva mea mi-se pare bizară, vei înțelege, știind, că între noi doi n'au putut fi niciodată puncte de atingere și puteam să trăim foarte bine în acest univers, cu toată indiferența ce ni-se cuvine. Eu cu modestia, care pururea mi-a fost dragă, dta cu înclupuirile-ți notorice. Eu în cercul omnescului zilnic, unde lumea trăiește și se luptă numai cu ceea ce este și se poate, dta însă mai adeseori înfășurată în toga luptătorului fără izbândă pentru cauze epocale. Așa că, umblând pe deosebite cărări, eu privind la dta de aici, de jos, iar dta dela înălțimea plutirilor eterne prin zig-zagurile văzduhului, ce motiv aveam să ne turburăm reciproc?

Dar, e tîrzie întrebarea. Eu stau în fața unui fapt împlinit. De luni întregi de zile numele meu îți flutură pe buze în toate variațiunile frivole și cu toate epitetele posibile. Mic vrei să mă faci și-mi dai atenție ca unui uriaș. Bine dar; cu voia dtale, îți voi răspunde. Și față de libertatea aproape deșantată a cuvântului, de care ai uzat, dă-mi voie să-mi păstrez toată seninătatea firei mele.

Iată, eu îmi cam dau seama unde te doare! Îmi închipuiesc, că te cunosc așa de bine, dle Popovici! Ț-am ascultat adeseori convorbirile, de un zgomot săcădat și nervos, și am încercat, ca oricare alt cititor, să-ți urmăresc fazele mai mari ale manifestărilor dtale. Și pot să te asigur, că un contrast izbitor dintre voință și putere, într'e presumpție și faptă, nu lipsește din nici o teorie și din nici o eșire a dtale. Iar oameni conduși de aseme-

nea contraste în pornirile lor, fie ei chiar figuri faustiane în aparență, au ceva din tragicul sufletelor lipsite de simțul realității și rostul lor în viața publică rămâne totdeauna un semn de întrebare.

Arată-mi de pildă o singură operă a dtale, posibilă a fi înfăptuită! Arată-mi o singură campanie, pe care a-i fi putut-o duce până la sfîrșit, lăsând pe urmă o deplină lămurire? Care este folosul real ce-l are poporul nostru, pe urma muncii dtale?

Să începem chiar cu întâia glorie, legată de numele „Replicei”. Eu n'am apucat acei ani de războire politică, dar fi cunosc din informație sigură și am auzit că această celebritate trebuie luată mai mult *cum grano salis*, căci într'adevăr, meritul de autor al acestei broșuri de propagandă nu-ți revine numai dtale. Materialul broșurei a fost adunat în mare parte de alții; capitole întregi au fost redactate de alții și pedeapsa cu temniță a făcut-o tot bietul administrator al tipografiei din Sibiu...

Te-am văzut apoi personal într'un rol de mare reformator la București. Era vorba ca să reconstitui o Românie nouă, scăpată de moravurile bizantine. Într'un ziar de avânt, în „România Jună”, ai combătut cu glas de apostol vișul și ai încercat să combați corupția socială și politică. Dar câte încordări gratuite! Și iată după câteva luni de svârcolire ziaristică, imaginarul castel se derapănă, ziarul încetează și isprava îți rămâne nefăcută. Luptătorul trecuse peste puterile sale și dovedise rîvne, pe cari nu și-le putuse potoli!

Și te-am urmărit mai târziu cu câtă înverșunare ai tăbărit asupra cetitorilor „Sămănătorului” cu dogmele dtale conservatoare și bietul „Sămănător” s'a prăbușit de atâta greutate inutilă.

Dar mai cu seamă te-am zărit în faza dtale de aur. Misiunea cu primenirea României dând greș, ți-ai concentrat mai departe toată fantazia asupra hărții Europei, și cu răbdarea utopistului ne-ai dat acea carte despre „Statele unite ale Austriei mari”, în care criticii români, pe cari îi taie capul, recunosc zelul și forma poetică a construcției, pe cum ar recunoaște de pildă ingeniositate din proiectul unui pod peste Oceanul Atlantic, alcătuit de un bun desenator din București, dar contestă hotărît valoarea ei pentru poporul românesc.

Eu nu sânt specialist, dar dau în această privință, cuvântul unui scriitor de mare competență, dlui Vasile Goldiș, care la 1906, în coloanele „Tribunei” a resumat astfel părerile sale asupra Austriei future:

„Dl Popovici propune, ca Împăratul (Austriei) să ia un burete mare, să-l moaie în apă și să treacă peste toate constituțiile țării și să facă tabula rasa, căci Austria-felix va renaște... Numai că viața statelor și a popoarelor nu este un desemn de cretă, ci un product al firei și-și are dezvoltarea ei organică”.

Tabloul acesta cu împăratul, cu creta și cu buretele, este de signr o plastică și dreaptă

caracterizare a acestui joc de fantazie. Dar nu mai puțină atenție merită modul cum dl Goldiș se face interpretul sentimentelor generale în ceea ce privește tendințele austriace:

„De fapt, noi Români — zice dl Goldiș în „Tribuna”, săraca! — din fările coroanei Sfântului Ștefan nu ne însuflețim de propunerea dlui A. C. Popovici și protestăm cu toată energia în contra tendințelor de-a știrbi unitatea politică și teritorială a statului nostru. Românilor nu li-se pot impune idealuri politice prin broșuri, fie ele cât de voluminoase (!). Și ori cât ar fi de erudit opul (!) el nu congruiază cu adevăratele noastre aspirațiuni”.

Scurt și categoric.

Și dacă reproduc aceste rînduri, nu o iac, desigur, cu scopul ca să arăt, că între mine și dl Goldiș pot exista și puncte de „sfântă solidaritate”, când e vorba de a urmări un adevăr, ci mai mult ca să dovedesc faptul, că frunțașii noștri refuză net politica asta de exagerări și de imposibilități. Îmi vine chiar să cred, că o tovarășie de doctrine între oamenii noștri politici și această carte ar constitui o duplicitate compromițătoare pentru programul partidului național. Și merg chiar mai departe, afirmând că poporul nostru, împreună cu pătura sa cetitoare, a rămas cu totul refractară față de platonismele astea austriace, cari nu au în sine nici o sămăntă roditoare și nu pot străbate, nici măcar în cazul, că s'ar invoca autoritatea unui simpatic filosof ca John Huston Stewart Chamberlain.

Când ideile nu prind însă, fiindcă nu sânt altoite pe temeiul firesc al lucrurilor și ori și cine are dreptul să le respingă, e natural că urmează decepția, iar armele decepționatului nu mai sânt decât supărarea și tăria cuvântului.

Văzând cum viața curge mereu, cu oamenii cari îi are și-și face rosturile ei, lăsând geniile să aștepte rolul lor de mai târziu, vei fi încercat și d-ta, ca și alții, adeseori sentimentul de părăsire și de izolare. În vatra de acasă a început un nou cântec al vieții; armonii se amestecă cu disonanțe; energiile se încera și se îmbrâncesc în procesul de rivalizare pentru bine, frumos și adevăr. Și numai dta, dle Popovici, îți plimbi melancolia neconținut în trenul dela București la Viena și *retour*, ca pe ruinele Austriei dtale și, măhnit cum ești, privești la furnicărima noastră, cum se agită de preocupări, pe cari nu le mai înțelegi. Și te-apucă un fel de bănuială în contra lumii nouă, care se ridică și-și face drum. Îți vine să strîngi pumnii și să blestemi pe cei ce te așează în „șirurile celor ce „nu congruiază cu adevăratele noastre aspirațiuni”. Și conflictul era fatal să izbucniască.

Cazul e recent.

În vara ce-a trecut, câteva luni de-arindul s'au ridicat mai multe voci în acest ziar, ca protestare caldă și sinceră împotriva unei stări evidente de anomalii politice și culturale. Nu a fost o organizare, nici o conjurațiune; a căzut numai un cuvânt din dreapta și a răspuns

altul din stânga și murmurul de nemulțumire al unor tineri scriitori, mânați de aceeași tîntă, s'a încins pe nesimțite. N'am venit cu limere nici cu planuri diplomatice, nici cu Belinbroke, ca să înspăimântăm universul, dar nici cu dor de carieră. A fost o serie de observații, în marginile noastre de a simți și a fost numai exercitarea unui drept de a constata, pe care ni-l dă munca noastră, devotată cauzelor publice. Iar dacă marele faliment politic și ziaristic cu „Lupta” a stîrmit patimi și a dat tonului de discuție o asprime firească, nu se va contesta nici odată, că fondul acțiunii noastre spontane a rămas același: eterna tendință de a împropăta energiile și de a chema la mai multă intensitate de muncă fruntași și instituțiuni.

Clipe de aceste de reculegere și concentrare se găsesc și la alte popoare și discuțiile în jurul lor iau pururea largi dimensiuni. În asemenea vremuri supărările sînt inevitabile, căci totdeauna manifestările împotriva stărilor de tărăgănare au provocat o puternică reacțiune. În fiecare gînd mai îndrăzneț firile reacționare găsesc o primejdie, în fiecare scriitor incisiv vîd un anarhist, s'au pamfletar. Incepe să miroase a cenzură în presă, a boicot și a procese de intenții. Poliția de moravuri, cationismul și autoritatea își caută victime, găsind mișcarea incomodă. Iar d-ta dle Popovici, care pari a fi crescut ca funcționar austriac din școala lui Metternich, porți toate semnele reacționarului de meserie, făcînd iar nu născut, și te-ai găsit în elementul d-tale, când ți-ai însușit, cu patima ce te caracterizează, această îndeletnicire de spionaj, de denunțare și de vînațoare de oameni, în credința, că cel puțin cu această ultimă formulă de activitate vei găsi celebritatea și laurii de recunoștință ai neamului nostru.

Dar e sigur, că de data asta toate abilitățile te-au lăsat în baltă.

În cazul cu „Tribuna” și cu cei ce se îngrijesc de existența și înflorirea ei, vei recunoaște acum, dle Popovici, că ai fost de perfectă rea credință. D-ta n'ai putut urmări altceva, decât să profiți de atmosfera actuală de felonii și de zăpăceli politice și să ți strecuri o insinuare, prin care ai putea reuși să lovești în vechile d-tale dușmăni și să mai ridici puțină vîlvă în jurul numelui d-tale pornit să ajungă în desuetudine. Cu un obicinuit vârtej de vorbărie ai apărut în rolul straniu de denunțator și ai proiectat asupra sensibilității unui public, bun și primitiv de toate,

spectrul fantomei odioase, pe Jezzensky, stînd între scumpii d-tale amici de pe vremuri, între Brote și Slavici. Și forțînd echivocitatea cuvîntului ai căutat să arunci aceeaș umbră asupra tuturor inimilor calde, grupate în jurul acestui organ, asupra tuturor muncitorilor de azi, pe cari d-ta în mod fatal nu poți și nu vrei să-i înțelegi, cu firea d-tale întoarsă. Iar fapta d-tale a fost atît de frivolă și de lipsită de logică, încît cu drept cuvînt a fost socotită ca o încercare de asasinat moral în contra unei instituții românești și a celor mai capabile forțe, de cari dispune astăzi presa politică și literară dela noi. Cu modul cum ai atribuit unui poet, recunoscut ca exponent al sentimentului nostru național celui mai pur, înclinări de tradare; cu rîvna absurdă de a descoperi fenomene de corupție tocmai într-o generație, cu care orice om cu minte ar trebui să se mîndrească mai tare, d-ta, d-le Popovici, ți-ai scris singur o jalnică pagină de probitate în gîndire.

Dar nu vezi d-ta, că nici inteligent n'ai fost cu bomba d-tale? Procedeu acesta, de a născoci din senin și a răspîndi, cu atîta lipsă de scrupul acuzății atît de brutale, este de sigur cel mai ieftin în presa de astăzi și nu costă nici un sacrificiu de inteligență. Fiindcă, de pildă, s'ar putea găsi ușor un om fără Dumnezeu și un suflet înăcrit ca al d-tale, ca să te trateze odată și pe d-ta cu aceleaș arme de slăbiciune calomnioasă. Văzîndu-ți cineva legăturile inocente cu Viena și cu dinastia habsburgică, ușor s'ar putea preta la o descoperire senzațională, că d-ta ești vîndut nemților, sau că ești un simplu „salariat al partidului antisemit” de categoria lui Svenhagen. Vai, vorba este așa de ieftină, pentru acela care nu o știe cîntări! Și d-ta ai fi de sigur cel mai nenorocit și ai scuipa jăratec, când ți-s'ar măsura cu aceeaș măsură!

Din partea noastră însă nu te teme de porniri canibalice. Pentru noi ajunge deocamdata încurcarea situație în care te găsești în fața unui public românesc. Este o situație penibilă și un hal complet, pe care ți l-ai căutat singur, când astăzi, la atîtea somații precise, te retragi la tufis, ca orice Mare-Austriac ce se respectă, și nu mai ai pentru noi decât comploturi la birt, și hîrăieli și scoateri de limbă la foileton, în semn de o copilărească batjocură.

Și spune drept, acum, când nu ți-a mai rămas decât batjocura, ești d-ta convins, că prin foiletoanele alea îmbăcsite din „Gazeta” ai să ne poți distruge? Nu vezi d-ta ce nouă

greșală de calcul e la mijloc în încurcarea d-tale socoteală? Fără un respect față de adevăr, fără o înfrînare a limbajului și fără un simț pentru finețea ironiei, cum poți presupune, că poți distruge pe cine-va? D-ta inventezi articole, pe cari nu le-am scris eu și, călcînd principiul corectitudinii, mi-le atribui mie, cum a fost cazul cu polologhia d-tale antinihilistă cu Ferrer. D-ta mă numești lipsit de stil, pe temeiul unor frînturi de vorbe, detașate din textele mele, fără nici o legătură cu întregul și nu respecti astfel cele mai elementare reguli între polemisti cum se cade. D-ta ești așa de lipsit de originalitate, încît reproduci din gunoiul Caionilor mei epitetele cele mai vulgare. Și-ți dai aere că ești spiritual, întrebînd cu cuvinte ca „puturos”, „măgărie” și alte inspirații, combinate într-o foarte problematică asociație de idei! Față de aceste țin să-ți dau o categorică deslușire. Sînt acum doisprezece ani, de când îmi fac veacul pîntre scriitorii cei mai de seamă ai neamului nostru, muncind cînd alături, cînd împreună cu dînsii în fruntea celor mai bune reviste din România și de aici de acasă și faptul acesta mă dispensează să-ți urmăresc strîmbăturile d-tale, cu cari, de săptămîni încoace, ameninți existența biete „Fosile” din Brașov și-i martirizezi pe cei cîteva cetitori.

Dar să termin. Eu nu mai am nimic de zis. Afară doar, dacă-mi vei permite să-ți reamintesc un fragment dintr-o convorbire cu D-ta, pe care am reținut-o întîmplător dintr-o vreme, când între noi era pace și bună-voire. Vorbiam despre religie și relevînd blestemul despărțirii confesionale a neamului nostru, pare-că te aud și acum, cu accentul acela grav și cu teoriile acele eterne, cum îmi explicai părerea d-tale („liberă”, neapărat!) în următoarele cuvinte: „N'ar fi fost nici un rău pentru neamul românesc de pretutîndeni, dacă primea la timp religia romano-catolică pe toată linia, căci biserica aceasta, cu disciplina ei, cu limba ei latină, cu fasturile impunătoare și cu orga, ar fi introdus mai multă ordine și ne-ar fi încheiat mai sigur într-o unitate etnică”.

Vezi, d-le Popovici, pe calea asta și în materie de credințe religioase ne-am cam înțeles noi. Religie cu fasturi, cu papă autorizat dacă voți, cu disciplină și solidaritate, cât de multă! Dar orga, orga numai ne încurcă! Când orga se întîmplă se fie discordată și clapele sună în gol, ce este de făcut? Aud?

FOIȚA ZIARULUI TRIBUNA.

Casa din Calea Victoriei.

De Adrian Corbul.

Cine n'a cunoscut-o în București? Poziția ei n'o lăsa să treacă neobservată; umbra ei imensă acoperea vara, o parte din piața Sărindar și se întindea deacurmezisul străzii până la Capșa, vecinul ei de peste drum.

Aud acum c'a ars. Citind dările de seamă ale incendiului, am avut o clipă iluzia, că vîd uriașele flăcări fălăind în văzduh ca niște aripi fantastice și luminînd orașul ca o auroră boreală. Mi-am putut închipui focul și goar-nele pompierilor înfiorînd seara, strigătele mulțimei și goana de oameni pe locul sinistrului; dar nu-mi pot nici de cum înfățișa calea Victoriei fără imensa clădire din care n'a rămas, pare-se, decât un tragic schelet.

Cît de adevărat este, că întocmai ca oamenii, clădirile își au viața lor proprie, originalitatea lor ocultă dar simțită. În ele palpăie existența acelora cari locuiesc. Zidurile lor respirîng umbrele și luminile, absorb ceva din esența sufletească ale ființelor cari trăiesc la adăpostul lor. În jurnalul lor, frații Goncourt consemnează prima lor întîlnire cu marele chimist Berthelot, când acesta nu era decât un tînar savant cam paradoxal și entuziast. „Chimia — strigă Berthelot — și numai ea, va uimi omenirea prin descoperirile cele mai neînchipuite. Studiul moleculelor îi aparține ca și

fizicii și universul e format din molecule. De o senzibilitate prodigioasă, ele se tulbură la cea mai ușoară radiațiune psihică. Ele rețin totul, cele văzute și nevăzute. Chimia va reuși să scoată la iveală profilul silueta lui Alexandru Macedon, pe stinca lîngă care s'a odihnit poate cîteva clipe, acum cîteva mii de ani; chimia va isbîndi să fotografieze pe granitul piramidelor exodul Ovireilor și eșirea lor din Egipt”. — Nu știm dacă profetia lui Berthelot se va realiza vre-odată; ne ajunge însă să recunoaștem că până și savanții cred într-o viață a clădirilor, născută din viața ființelor cari locuiesc înrînsese. Poeții au așa dar dreptate, când caracterizează casele de simpatice, de antipatice ori de misterioase...

Cînd se distruge o clădire, putem spune că se nimicește nu una, ci mai multe existențe. Zidurile păstrează în spațiile lor intermoleculare din substanța sufletească a oamenilor cari au plîns, rîs, suferit și iubit la umbra lor. Cui nu i-s'a întîmplat să se simtă bine și voiios într-o casă, trist și apăsător într'alta fără motive serioase, palpabile și bine definite. Aceasta, fiindcă sufletul nostru, este sau nu în armonie cu misteriosul fluid emanat de sufletele acelora ce au trăit în acele case. Și de oarece însăși știința se împacă cu teoria senzibilității moleculare, de ce am taxa de prostie faptul că o casă e norocoasă și alta nenorocoasă chiriașilor ei?

Vom merge mai departe: de ce ne-am bate joc de legenda meșterului Manole și de alte legende analoge cari vor ca unele clădiri să fie bîntuite de stafii? Firește, nu e numai de-

cît nevoe să credem în fantome și în aparițiuni supra-naturale; nu e însă imposibil ca zidurile între cari s'a întîmplat cîndva vre-un omor, vre-o dramă teribilă și misterioasă, să oglindească în luciul lor imposibilul vederii turburătoare, cari neliniștesc văzduhul ocult.

Mă întristează, în totdeauna peirea unei case, căci o consider ca sfîrșitul unei vieți. M'a impresionat cu atît mai mult distrugerea prin foc a imobilului din calea Victoriei, în care am locuit. Sînt zece ani de atunci. Cîte din visele și dorințele mele, cîte bucurii și dureri din existența mea n'au murit odată cu edificiul Luvrului din București?

Acum zece ani casa era cu mult mai puțin gravă de cum fusese în ultimii ani. Se numea pe atunci otelul Broft și-și trăgea cea mai mare parte din venit, închirînd odăi mobilate prin etajele de sus. Locuia în ea studenți, floriste, boeri scăpătați și ziaristi. Parcă vîd încă mura antreprenorului ovreu, cu nasul coroiat, cu buzele subțiri și cu ochii lacomi ca niște ochi de rechini. Li auzeam mereu glasul pe scări, certându-se cu chiriașii neplatnici pe cari îi amenința că le închide ușa cu cheia. Parcă-l vîd cum saluta de plecat pe domnul dela nr..., un crai bătrîn și bogat care-și ocrotea ilicitele amoruri în otelul Broft. Pe vremea aceia domnul dela nr... trăia cu o fetiță de vre-o 16 ani, nu mai mult, pe care am aflat c'o seduse. Antreprenorul avea cea mai mare stimă pentru ei, căci își comandau dejunul în casă și făceau aliș-veriș otelierului.

O somare. Dl. Dr. Nicolae Oncu a adresat ziarului „Gazeta Transilvaniei“ din Braşov următoarele rânduri:

In prim-articolul publicat in numărul 31 al „Gazetei Transilvaniei“, se cuprind următoarele afirmații la adresa mea:

„Când s'a văzut că episcopia lui Ciorogariu (la Caransebeș) e imposibilă, domnul Dr. Nicolae Oncu a umplut dieceza Caransebeșului cu scrisori, în cari recomandă de episcop pe burdistul Dr. Iosif Olariu. Scrisorile aceste sunt în posesiunea dlui Dr. Valeriu Branîște.“

In fața acestor vechi învinuiri reeditate, îl somez pe dl. Dr. Valeriu Branîște, publicist, editor-proprietar al ziarului „Drapelul“ din Lugoj, ca în termen de 8 zile să publice scrisorile cu cari am „umplut“ dieceza Caransebeșului și cari sunt în posesiunea lui, iar originalele să le depună spre vedere publică în redacția „Gazetei Transilvaniei“.

Răspunsul meu va urma după expirarea acestui termen.

Ara d. 24 Februarie n. 1911.

Dr. Nicolae Oncu.

Atitudinea episcopului român. »Pester Lloyd« publică în numărul său de azi următoarea informație:

Mitropolitul din Sibiu Ioan Mețianu a întors azi vizita contelui Tisza, cu care s'a întreținut mai pe larg despre chestiunile Românilor ungureni. Episcopii români, cari au fost azi la balul Curtii, mâne se întorc acasă. N'au ținut nici o conferență pentru a se sfătui despre apropierea dintre Unguri și Români, dar în conversațiile lor particulare au tratat această chestiune, a cărei rezolvire favorabilă o doresc cu toții.

Un redactor al ziarului „Az Est“ a avut prilej să vorbească cu vicarul Vasile Mangra, care i-a făcut următoarele declarații:

Trăia pe vremea cea în răposatul imobil și o colonie întreagă de francezi: jurnaliști, profesori, funcționari de ambasadă, etc. Eram prieten bun cu ei; în fiecare seară ne adunam la câte unul din noi și vorbeam, râdeam, în fața paharelor pline și apipelor aprinse. Francezii, erau menajați de antreprenor, căruia îi era teamă de farsele lor. Căci îi jucau niște jarse drăcești! Intr'o seară, eram cu toții — vre-o opt la număr — în odaia lui Louis C... Firește, că ne fumam pipele cu drag. Cum era iarna, și cum Francezii sânt friguroși din fire, nu puteam deschide geamul. Vă închipuiți în ce nori de fum pluteam: ca niște zei în Olimp.

Deodată, unul din noi, un student român, șoptește ceva la urechea lui C... care ese afară după puține minute de convorbire. Nu trece mult și auzim în fața ușii pași sgomotoși, ușa se deschide, și pe prag apare ovreiu cu ochii holbați de spaimă și frângându-și mâinile. O clipă n'a putut rosti nici un cuvânt, căci îl asfixiasse fumul. Noi ne uităm la el mirați și-l întrebăm ce este? „Domnul C... mi-a zis că e foc... că arde în odaia dumnialui, gătați el în sfârșit cu glasul întretăiat — dar văd, mu rog, că-i glumă“ încheia el silindu-se să zâmbească. Am isbucit cu toții într'un ris omeric, privind la chipul răvășit și la buzele albe și tremurătoare ale bietului ovreiu.... În sală, C... se tăvălea pe jos de voie bună.

Doamne! cum autrecut anii de repezi și de nemiloși! Decând m'am mutat din casa Luvrului n'am mai intrat în ea nici odată.

Ați băgat de seamă cât de rău ne face să

„E firesc că în convorbirea mitropolitului Mețianu cu contele Tisza a fost vorba și de pacea românească. Mitropolitul mi-a comunicat cele ce s'au întâmplat la debateră (?), dar nu sânt îndreptățit să le repet. Clerul român aderează din inimă la pace. Dacă însă ideea păcii nu poate să prinză rădăcini în cercuri mai largi, cauza principală e atitudinea presei românești, care îi intimidează cu cel mai violent terorism pe toți ceice doresc pacea. Nici mitropolitul, nici contele Tisza n'au renunțat la nădejdea, că vor găsi modul de-a tempera tonul presei ultraiste și atunci în calea păcii nu va mai fi nici o piedecă“.

Atât a spus vicarul Mangra. Câteva cuvinte și insinuări multe.

Cine-i autorul elucubrațiilor din »Gazeta Transilvaniei«? Nu jără uimire, citim azi în ziarul unguresc »Világ« următoarele rânduri:

»Sorțile apropierei (e vorba de apropierea între români și unguri) sânt fără îndoială sporite de lupta îndârjită care actualmente ia un caracter din ce în ce mai acut în sinul partidului naționalist român. Alexandru Vaida, deputat în Cameră, într'un prim-articol a atacat acum pățimas pe tribuniști, cărora le impută, că sparg partidul naționalist întrebându-l toate mijloacele cu putință în scopul, ca să facă un partid al lor pe care fără multă greutate să-l poată pune la îndemâna guvernului. La rîndul lor tribuniști bănuiesc pe conducătorii partidului naționalist român, că neglijează interesele partidului numai și numai în scopul, ca să-și poată stăpâni nestânjenți poporul.“

E cu puțință d-le Vaida? Iată un cuvânt mai mult ca »Gazeta« să ne dea fără întârziere pe autor.

Un cuvânt de apărare în delegațiunii. În delegațiunea austriacă s'au auzit în atâtea rânduri glasuri de protestare împotriva politicii urmată de guvernele ungare față de naționalități. S'a criticat sistemul odios al corumperii alegătorilor, brutalismul jandarmilor, nizuința de maghiarizare și alte multe fapte ale guvernului țării aceștia, care — au spus și acești oratori — e un cuib al celor mai reacționari oligarhi, iar parlamentul ei e rușinea parlamentelor europene.

Și cu toate că în ședința plenară dela 23 Februarie, în cursul discuției asupra bu-

vizităm, ca niște străini, locurile în cari am trăit odinioară. Par'că ne înfioară staturile de vise nerealizate imprimate în ziduri ca niște fășii sângerânde din propria noastră viață. — Nu, de când m'am mutat din hotelul Broft, nu i-am mai călcat pragul.

Aud acum c'a ars. Au ars, s'au nimicit păreții cari mă ocroteau altădată, pe mine și pe atâția alții...; s'a oteu altădată din calea Victoriei, atât de familiar Bucureștenilor. O ruină fumegândă a rămas în locul casei de altă dată, în care s'a sbătut atâta viață timp de ani lungi și neîntrerupți. Desigur, o altă casă se va clădi în locu-i; dar îmi va face impresia unui dinte fals într'o gingie sănătoasă, alături de alți dinți sănătoși. Va fi streină, multă vreme, streină și rece ca un trup fără viață. Mai târziu, se va anima, va palpita de existența oamenilor cari o vor locui. Dar până atunci...

De-aceea, din depărtate locuri, am cetit cu o strângere de inimă dările de seamă ale incendiului, mi-am putut închipui fiacările uriașe înroșind norii, trâmbețele pompierilor înfiorând seara și goana mulțimii pe locul sinistrului; dar nu-mi pot înfățișa Calea Victoriei fără otelul Broft. Cu toate că distrus, el va trăi în mintea mea până în clipa în care voi vedea altă clădire ridicată în locu-i... Căci nimic nu ne gonește din amintire o stare de lucruri veche până ce nu vedem cu ochii starea de lucruri care a înlocuit-o; nimic nu distruge din sufletul nostru farmecul locurilor unde am copilărit, ca o vedenie a aceloraș locuri, resfrînte în ochii noștri de băbăți... Atunci totul ne pare gol, trist, neînțeles...

getului afacerilor externe, delegatul Stranski s'a ocupat mai mult cu situația Germanilor, apărarea lui ne este bine venită și nouă, căci adevărurile rostite se referă la toate popoarele Ungariei.

A spus că situația Germanilor în Ungaria a devenit insuportabilă. Ungurii sunt tiranii lor, precum și ai Românilor, Slavilor și în parte și ai Sârbilor. Țintesc maghiarizarea cu forța, dar cu cât aceasta va lua proporții mai mari, cu atât va deveni reacțiunea mai puternică. Popoarele asuprite nu-și vor lăsa răpitate obiceiurile și limba lor. Teroarea nu va învinge nici când.

Petiția dela Orăștie. Ni-se telefonează din Budapesta: Azi și-a făcut pledoaria în fața Curtii de Casație, apărătorul alegătorilor români dela Orăștie, dl. Dr. Victor Bontescu. D-sa a infirmat cu multă iscusință toată argumentația avocatului Tetéleni, dovedind una câte una nelegiuirile dela faimoasa alegere alui Farkas Pál.

Curtea a decis să-și publice sentința numai în 11 Martie n. a. c.

Apropo de „execuția“ dlui Aurel C. Popovici. Ziarul bucureștean »Acțiunea« entuziasmat de proza din »Gazeta Transilvaniei« a dlui Aurel C. Popovici, scrie:

»Când ne gândim că au înghețat toate apele, jelim soarta viețuitoarelor cari îndrăgesc mai cu deosebire acest mediu, cu toate că lor le este indiferentă temperatura, de-oarece au... sânge rece.

Cu toate că este ger al naibii, nu ne-am putut păstra sângele rece, citind ce scrie teoreticianul conservator carpist dl. Aurel Popovici în »Gazeta Transilvaniei«, despre zariști:

»In colțul acesta infect și putred al literaturii noastre mișună acele mutre sinistre, patibulare de »literați« și »esteti« fără nici un talent; toți nespălați la vorbă, toți gâgăuții înfumurați, toți puturoșii cu capetele mereu aburind de idei »năstrujnice«, cu nasul tot pe sus, etc. etc.

Pe de-o parte e bine că e ger: frigul oprește de-a se volatiza mirodeniile, pe cari le răspândesc euvintele dlui Popovici.

»Cetățeni croați«. Dăunăzi, cu prilejul desbaterii proiectului de lege despre telali (negustori ambulanti), în camera austriacă, deputatul dalmatin Bianchini a prezentat o modificare la paragraful 29 al legii, strecurînd și expresia »cetățeni croați«. Se putea oare ca acest »atentat« la dreptul constituțional unguresc să nu revoluționeze pe vajnicii noștri compatrioți? S'a dovedit înc'odată că — nu se putea. În ședința de azi deputatul kossuthist Polónyi Dezső a interpelat strașnic pe primul-ministru Khaen. Acesta a și răspuns făgăduind cea mai deplină reparație constituțională. A spus că a intervenit la primul-ministru austriac, la baronul Bienerth și că acesta s'a pretat la convenita reparație. Și adică: primul-ministru austriac va sfârși ca senatul austriac să refuze proiectul de lege cu pricina și să-l retrimită Reichsratului. Reichsratul la rîndul său va elimina din textul legii expresia omioasă. Credeți poate că în chipul acesta nu s'a salvat patria: Greșii.

Cu două măsuri. În ședința de ieri a Camerei deputaților, președintele Návay a fost atacat de opoziția justhiștă, pe cuvântul că a închis discuția fără să-i fi dat unui deputat cuvântul. Opoziția a cerut numai decît ședință intimă în care au avut loc scene furtivoase, dar s'a constatat că președintele a procedat corect, fiindcă deputatul în chestiune nu s'a anunțat la secretar, cum prescrie regulamentul. Cu toate aceste i-s'a îngăduit deputatului ungur să vorbească.

Câtă deosebire între acest procedeu liberal și între procedeu brutal practic, pe vremuri, contra deputaților naționaliști.

Erau ședințe când președintele Návay, tot cel de ieri, lua cuvântul, rînd pe rînd, la 10 deputați naționaliști sub pretextul ridicol că »argumentele aceste le-a invocat și alt orator». Și opoziția de azi (pe-atunci partid guvernamental) aplauda și aproba procedeu acest de-o volnicie revoltătoare.

Firește, atunci era vorba de drepturile unor deputați »valahi», iar ieri a fost vorba de libertatea de abuz a nobililor unguri...

Camera. Ni-se anunță din Budapesta: Sorțile discuției sterile din Cameră nu s'au lămurit nici astăzi. Acelaș puvoi de vorbe goale, aceeași lipsă de interes pe galerii și în incintă. Din lava obstrucției pot să mai sbucnească, nu-i vorba, încă multe erupțiuni de prisos, țara întreagă e convinsă însă că parlamentul acesta își dă acum, poate mai mult decât ori și când, certificatul de desăvârșită sărăcie morală. Ședința de azi a fost atât de lipsită de ori și ce interes, încât păcat de tipar să mai înregistrăm pe oratorii ei, cari s'au recrutat din toate taberele obscure ale politicianismului unguresc. De altfel discuția n'a izbutit nici azi să treacă peste statutul băncii austro-ungare.

Un an dela moartea lui Eugeniu Carada.

București.

Acuma e anul, telegraful ne vestea că la București moartea a răpit României pe unul dintre cei mai scumpi fii ai ei, pe Eugeniu Carada, marele tovarăș al lui Ion C. Brătianu și C. A. Rosetti. Ca și frații din regat, a îmbrăcat zabranicul și »Tribuna», aplecându-se cucernic dinaintea ultimului supraviețuitor al generației dela 1843—1859, a adus prinosul ei de admirație, rostind cu respect și admirație numele ilustrului fruntaș al țării și patriotului neîntrecut pe care anul 1910 l'a smuls României și nouă tuturor.

Cât timp Eugeniu Carada a trăit am fost ținuți a tăcea totdeauna, fiindcă nu voia să i se pomenească numele și-i păcea ca din tăcere binefacerile faptelor sale »oculte» să se reverse tainic, strecurându-se pe neștiute cu susurul lor dulce și alinator. Cu riscul, poate, de a ne abate dela o datorie omenească, dar cu siguranța ce răspundem unui delicat simțământ sufletesc, în ziua când marea lui modestie nu mai putea să trăsără, nu numai c'am îmbrăcat regrete durerii, dar și glasul nostru emoționat a trebuit să tremure în rugăciunile de preamărire ce se ridicau din inima țării ca și din toate locurile locuite de Români.

S'a dus omul trupesc pe care eram deprinși a-l vedea neclintit în întâiele rînduri ale muncii, s'a dus chipul blând și luminos, a înghețat mâna care nu șovăia dinaintea faptei și a încremenit mîntea și a tăcut inima, care bătea pentru toți Români. Dar sufletul nu s'a risipit. Stă și o să stea necurmat par'că veghiând să nu se miște nimic din opera lui, par'că însufletind totdeauna pe cei șovăelnici sau sfielnici, pe cei îmbătrîniți fără vreme.

De-aceea ca și-n ziua morții lui, și astăzi și totdeauna, cu respect, admirație și evlavie pomeni-vom numele ilustrului bărbat

de stat și patriot Eugeniu Carada, nemuritor și neuitat inimelor noastre cari nu doresc țării decât fii vrednici a-i urma pilda și a-i cinsti numele, făcând ca el.

Această tristă aniversare nu se sărbătorește așa cum ar trebui, așa cum merită memoria aceluia, care a fost al nostru al tuturor, a căruia viață trebuie să servească drept pildă de abnegație, de iubire de neam și de jertfă pentru triumful idealului nostru. Nu este poate nepăsarea caracteristică nouă, care face ca aniversarea morții lui Eugeniu Carada să treacă aproape neobservată într-o anumită lume. Este firea curioasă a Românului de a se pasiona totdeauna pentru ce este nou. Și ce poate pasiona mai mult decât actualele lupte politice, în cari sunt angajate toate forțele din țară?

Se cuvine deci ca cel puțin la noi amintirea acestui mare patriot să fie pomenită cu evlavie. Căci activitatea lui pentru întărirea și răspândirea culturii românești s'a resimțit și la noi. Ba de multe ori la noi s'a resimțit mai mult ca în Regat. Câte năzuinți spre bine n'ar fi fost înăbușite, de câte ori descurajarea nu ar fi cuprins sufletele noastre, dacă acest om n'ar fi știut cum și când este nevoie de cuvântul bun, de vorba lui, care era ascultată și care avea totdeauna darul de a da un nou avânt sufletelor neîncrezătoare în viitor! Eugeniu Carada a fost fără îndoială cel mai mare sprijinitor al culturii naționale din timpul mai nou. Până la dânsul nu s'a ridicat nimeni în timpul din urmă afară de marele mecenat Vasile Stroescu. Și, dat fiind felul, în care se cresc tinerele generații din familiile cu dare de mână, anevoie putem crede că astfel de bărbați se vor ivi în curând.

Deși coborțitor dintr-o veche familie boierească, Eugeniu Carada, era pătruns de sfințenia ideilor cari domneau în timpul lui. A îmbrășcat cu căldură pe toți aceia, cari luptau pentru triumful ideilor democratice. El însuși s'a aruncat în focul luptei, suferind toate urmările acțiunii sale, cu curajul pe care-l dă adevăratului patriot convingerea că ceiace face el este pentru binele țării și al poporului său. În ziarul redactat de C. A. Rosetti, într-o serie de entuziaste articole, își expune părerile sale, cari sînt încă și astăzi de actualitate. »Din tirănie naște libertate», — scria el cu atîta dreptate arătând că nedreptățile și asuprirea nu fac decât să îndârjască și mai mult pe cei asupriți, pe cei de sub jugul tirăniei, îndemnându-i să muncească, să se armeze tot mai bine cu armele științei, spre a putea respinge atacurile tiranilor. Pentru spiritul său liberal manifestat într'un timp când reacțiunea era în cîmbea puterii ei, Eugeniu Carada a trebuit să sufere exilul împreună cu alți patrioți din generația sa. El cutreeră apusul european, căutând să lămurească pe străini asupra năzuințelor de cari este condus poporul românesc. Tocmai pe-atunci evrei începuseră a ridica pretenții la cetățenia românească, împrăștiind tot felul de știri tendențioase despre felul cum ei sînt tratați în principatele române.

Eugeniu Carada, într-o broșură publicată în franțuzește arată lipsa de temei a plîngerilor lor, arată că tot ceiace ei colportau în străinătate erau invenții tendențioase. Intors în țară, el a înțeles că un popor subjugat economic nu va putea nici odată să ajungă acolo unde, în urma calităților lui sufletești, merită să fie. Se ocupă cu finanțele țării sale. Face sfertări colosale pentru întemeierea instituțiilor financiare românești.

Eugeniu Carada a fost prietenul intim al lui Ion C. Brătianu. El l'a determinat pe acesta la atîtea fapte mărețe. În timpul războiului pentru independență, el nu s'a despărțit o clipă de marele bărbat de stat, ci urmarea alături de dânsul mișcarea trupei, făcând împreună planuri de luptă. Cu această ocazie, marele duce Nicolae se zice că, văzând atîta îngrijorare din partea lui Eugeniu Carada, care n'avea o clipă de repaos, s'ar fi exprimat: »Dacă România are mulți bărbați de aceștia, poate fi sigură de viitorul ei!»

Suflet ales, și simțitor, Eugeniu Carada, a redat de multe ori în versuri frumoase sentimentale, de cari era cuprinsă generația lui. Cine nu cunoaște frumosul cântec:

Frunzuliță, frunzuliță
Verde de stejar,
Ian vezi, dragă mândruliță,
Ce mai armăsar...

la-ți viteaza săbioară,
Oștean dragul meu
Și-ți dă pentru țărișoară
Tot sângele tău...?

Ce-a făcut Eugeniu Carada pentru cultura națională știu numai aceia, cari au pornit la luptă conduși de raza curată a idealismului. Vorbele nu pot să spună meritele acestui om, care, deși atotputernic într'un mare partid politic din țară, a trăit totdeauna așa de retras, așa de modest. Era poate cel mai puțin pretențios muritor, care era pătruns de sfințenia cuvintelor scripturei: Să nu știe stînga ta ceia ce face dreapta ta.

Acum, când se împlinește un an dela moartea lui Eugeniu Carada, se cuvine deci cu evlavie să ne aducem aminte de viața lui, de faptele lui și memoria lui s'o bine cuvîntăm.

Parastas pentru Eugeniu Carada.

La București unde a murit și la Craiova unde a fost înmormîntat, s'a slujit în ziua de 12 Februarie st. v., parastas pentru odihna sufletului neuitatului patriot și fruntaș al partidului liberal Eugeniu Carada.

La Craiova a oficiat P. S. S. Ghenadie, episcopul Rîmniceului Nouului Severin, iar la București arhiereul Sofronie.

Statua lui Eugeniu Carada.

Statua comandată sculptorului Dubois din Paris, care este și autorul monumentului l. Brătianu și Gogu Cantacuzino, va fi gata în toamna anului acesta.

Va fi așezată în sguarul Băncii Naționale la colțul dintre strada Lipsani și str. Karagheorghievici.

Statua înfățișează bustul marelui patriot pe un soclu măreț cu figuri alegorice.

„Scurtismul“.

Chestia Lalescu. — Demisia d-lui Măndrescu.
București.

Am arătat într-o scrisoare trecută cum căte-va persoane dela »Cercul Românilor de peste Munți» au pornit detestabila campanie în contra »Tribunei», folosindu-se în opera lor de soboli de numele dlui profesor universitar Simeon Măndrescu. Am arătat minciuna de care indivizi mediocri cu pretenții de a fi personalități s'au servit. Și am arătat în acelaș timp sentimentele de prietenie ce le are valorosul profesor față de »Tribuna». Faptele scurtilor și ale altora de aceeaș teapă au revoltat pe orice Român cu simț de judecată. Numele de *scurtism* va rămânea pe viitor pentru orice acțiune ocultă de distrugere a instituțiilor naționale, așa după cum *caionismul* înseamnă necinstea în literatură.

Aderenții *scurtismului* au crezut că vor putea începe în numele »Cercului» infama acțiune de distrugere în contra »Tribunei». Spre nenorocul lor însă ei au fost demascați la vreme. Rămâne însă stabilit că *scurtistii* ar fi vrut să distrugă »Tribuna» —

Dési Mór

CLUJ—KOLOSVAR, str. Szentegyháza nr. 6.

vopsitor și curățitor chimic
de haine

Fabrica: str. Sörház nr. 1.

Vopsește și curățește după sistemul școale
de specialitate din Germania!

Specialist în vopsirea hainelor de doliu.

!! Dési vopsește, curățește !!

dacă ar fi putut!... — în numele «Cercului Românilor de peste Munți», dacă dl Mîndrescu nu s'ar fi opus.

Iată însă vine chestia Lalescu. Se organizează un meeting de protestare în contra expulzării Românilor. Ce fac *scurtiștii*? Aici declară pur și simplu că nu se soldarizează cu acei ce organizează meetingul! Și românesc și de caracter. Nu? Demascarea ființei lor morale au făcut-o ei înșiși. Atâtea rea credință a făcut pe dl Mîndrescu să renunțe a mai face parte din comitetul «Cercului». Ziarele de azi anunță că «dl profesor Simeon Mîndrescu și a dat demisia din demnitatea de președinte al «Cercului Românilor de peste Munți». Comentariile ar fi de prisos. Rămâne ca să urmărim mai departe cum se va manifesta scurtimeul. Și o vom face.

Correspondent.

Scrisoare din Budapesta.

— Inmormântarea lui Onoriu Prădan! —

Intr'o poiană verde, florile saltă vesele, și legănate de adierea lină sorb rumene picurul de rouă... De după colnie soarele suride cu'n fuior călduț de raze florilor desmerdate de tinăreț... Atâtea pace se revărsă'n inimi... atâtea dor planează'n cuprins, atâtea nădejdi de împlinit cer ființă dela răsăritul nou... Floarea soarelui mai privește lung chipul ce se pierde după deal — apoi totul își închide pleoapele, sperând realizarea dela clipa de mâne...!

Și-atunci când toate clipocesc... moartea-și ascute secera... Zorile sosesc, cu'n fior de spaimă... Un șisăit de coasă străbate fioros inimile, roua se scutură, petalele plâng — și florile se'ndoiesc curmate peste tășul răpezit dușmănos... Intregă poiana a tremărit de spaimă și durere... ș'un fior de jale tremură în cuprins...

Viață, nădejde, și moarte!

Stegarul privește'n față vijelia... Dar un vierme ce-i roade rădăcinile îi pregătește încet prăbușirea — și'ntr'o dimineață l'a găsit răsturnat de vânt cel dintâi drumet...!

O floare gingașă sufletul lui cald — nutrea speranțe... și-și resfăta copilărește podoabele. — Gerul însă i-a ars frunzele fragede... și coasa i-a curmat firul nădejdlor.

Eram obișnuiți să-l vedem, mândru, vesel, veșnic vorbăreț vecinic glumind — ni-l închipuiam stejar virtos... și a fost numai o jucărie ca ori ce muritor.

O ultimă pîlpăire, cea din urmă sfortare și s'a stîns...! O suflare de ger i-a acoperit limpezimea minții — o vijelie l'a clătinaț... iar viermele morții i-a curmat firul zilelor departe între străini.

Nimeni nu i-a veghiat la cap, nimeni nu i-a închis pleoapele când a adormit pe veci! In loc de trist dangăt de clopot, firul telefonic i-a vestit încetarea... și ciartă de cioclii i-a fost povestea tristă de priveghi.

Singur crivățul a povestit pomilor jalea unei mame întristate din Ardeal — iar pomii degerați au fremătat pustiu, răscolind o cucuvară ce-a sburat pe o casă, cobind a moarte!

Vestea a pornit să cutremure inimile, și cei de aceeași soartă au venit să-l petreacă...!

Șopru cernit cu o neagră pompă, pe care se prelingea sbuciumată lumina unei palide făclii — i-a fost catafalcul.

Nimeni n'a jelit la capu-i nopțile, nime nu i-a adus barbănoc pe piept — târziu doară un plâns sughițat — o tînguire amară isbi cosciugul înfiorând cuprinsul gheoș, spre uimirea ciocliilor — încolo... jalea multă a celor ce nu mai pot plînge.

...A urmat o fugă săltată de căruță, un tropăit de copite... murmur scurt neînțeles de popă — străin de limbă și lege... apoi iar aceeași fugă prin vânt și ger până la groapa proaspătă — de lângă alte zece noi.

Erau pustii dealurile — și vântul urla prin răpi, risipiind dangătul sinistru al clopotului pornit să jalească... un corb cărăi în sbor pe deasupra... iar din cea mai săracă parte a cimitirului porni tremorând «cu larimi și fior» — apoi iar un sughiț scurt de plâns iar lacrimi fărîmate printre gene... și bulgării

incepură să cadă reci, grei, sunând lugubru, acoperind pe veci pe bietul Onoriu Prădan...!

Pe crucea înfiptă la creștet, cetesti, «rigorosant în medicină... a trăit 29 de ani».

A. Munteanu.

Concertul universitarilor din Cluj.

Suntem în ajunul concertului cel vom da în 5 Martie, să stăm deci puțin și să lămurim însemnătatea lui. In ultimii trei ani bogăți pentru noi în săracie de activitate și mizerii multe, anii triști în cari părăsiți, neajutorați, în cea mai mare săracie ne-am zbatut neștiuți de nimeni ca să întru-chipăm o viață mai românească în're zidurile unei clădiri corespunzătoare. Dar toate au fost zădarnice, porțile celor l' cari am bătut aici în Cluj închise au fost pentru noi, ochii lor orbi, urechile surde și mințile neînțel-gă oare, trei ani am vegetat de azi pe mâne, neputincioși, să dăm semne de viață. In acești trei ani rîndurile noastre s'au destămat, focul inimelor finere au pierit în cenușa nepăsării, vechile îndemnuri de luptă au ruginit, multe suflete slabe ne-au părăsit și-rurile noastre nedisciplinate. Iată însă că în anul acesta gl'sul implorator al nostru a fost tălmăcit de maestrul condei al dlui Goga, și prin acesta a fost înțeles de inimă marinimoasă a bunului boier basarabean Dr. Vasile de Stroescu, mâna darnică a acestui bun și vrednic *Părinte* al nostru, prin dăruirea celor 10.000 cor. menite pentru biblioteca tinerimii, a pus sfîrșit zbu iumărilor noastre fără sfîrșit și fără succese. Șirurile ni-s'au urnit, și un viu interes s'a de-voltat în sânul nostru pe-tru tot ce e românesc, bun și folositor, după această marinimoasă și folositoare dăruire.

In ziua de 5 Martie n. vom da un concert aici în Cluj, cu concursul celor mai di tînși artiști ai noștri, de d'ncuaci de munți, va fi atunci o frumoasă serbare a artei noastre de aici. Concertul acesta însă nu este însemnat numai pentru că punctele din program vor fi executate de artiști apreciați, ci și pentru aceea, că venitul curat al lui este destinat pentru augmentarea fondului «Vasile Stroescu».

Dela succesul material al acestui concert, care de bună seamă că în celelalte privințe va succede splendid, depinde în bună parte puțința de a *lucra mai îndelungat și mai cu succes* a tinerimii noastre, del' el depinde o viață românească mai dăinuitoare în sânul nostru, dela el depinde deci și soarta și viitorul cauzei naționale, pe care noi conducătorii de mâne ai destinelor neamului nostru, vom trebui să o reprezentăm, și apărăm. Dacă nu ne va succede să ne închegăm acum șirurile în spiritul unei vieți mai românești și *mai posibile* de manifestări mai înalte, apoi nu știu când se va putea; de-igur, că până la edificarea internatului Asociațiunei, nu.

Iată dar de cei dăm acestui concert atâtea însemnătate, pentru că prin el ni-se întărește tărâmul așezat sub picioarele noastre de dl V. de Stroescu, prin el ni-se asigură viitorul nostru. Cel ce participă la concertul acesta pe lângă aceea, că i se dă rarul prilej să asculte distinși artiști și artistele noastre, mai îndeplinește și o sfântă și imperioasă datorință națională, scăparea unui mare număr de tineri români din valurile culturii și vieții străine, și scoaterea lor pe marile vieți noastre românești.

De altcum nici nu ne putem îndoi de succesul acestui concert, deoarece până acum ni-s'au trimis frumoase parole și în fiecare zi ne sosesc numeroase știri despre participări din cele mai diferite și depărtate locuri și dela personajii însemnate ale vieții noastre.

Ne cerem apoi, scuzele tuturor celor ce nu le-am trimis invitări ca să participe la concertul nostru, aceasta s'a făcut din cauza defectuoșității vechiului catalog de adrese, precum și din lipsa de informații exacte din diferitele ținuturi. Toți

acei dar cari voesc să ia parte la această măreață manifestare a vieții noastre vor fi primiți și văzuți cu dragoste și bucurie. Invitări se pot cere dela dl V. Pașcu, casier (Bastyu v. 2 sz.)

Totodată rugăm on. participatori ca numai cât se poate să se prezinte în costume naționale, pentru că vrem ca serbarea să aibă un caracter românesc cât se poate de specific.

Cluj, 23 Febr. st. n. 1911.

Comitetul aranjator.

Scrisori din Caraș-Severin.

„Asociațiunea”. — Parvenții. — Un omor.

Primul nostru așezământ cultural „Asociațiunea” n-are de înregistrat o activitate mai de seamă, mai durabilă a despărțămintelor ei din comitatul nostru, căci succesele obținute la diferitele adunări generale sînt de altă natură, sînt izbucniri spontane ale sufletului, ce se avîntă la răstimpuri în siere mai înalte. Dar la noi orice manifestație culturală e o petrecere sau adunare, unde se obțin succese morale și materiale strălucite: ne premenim sufletește, ne înscriem membrii, — sau mai adesea promitem s'o facem — ai respectivei instituții și îmbrățășându-ne — țaran cu cărturar, unit cu neunit, tînăr cu bătrîn, oțelit cu neoțelit — jurăm credință eternă legăturii noastre sufletești, ce am petcutuit: cu atâtea sfîntă înduioșare, în momentele acestea.

Nicăiri poate nu e mai isbitor ca la noi Bănățenii contrastul între zelul uimitor și avîntul acestor petreceri sau adunări și între sărăcia-lucie de-acasă și nepăsarea noastră aproape condamnabilă, în traiul nostru zilnic, față de chestiile culturale ale neamului,

Și-a ținut turneul la noi Bârsan și Bănuț și au fost primiți pretutindenea cu însuflețire. „Fondul de teatru” și-a ținut adunarea generală în Oravița și a avut cel mai mare câștig material și moral. Despărțămîntul Oravița al Asociațiunei bunăoară și-a ținut adunarea într'un an în Ticvaniu-mare și a încasat într-o singură sedință aproape numai dela țaran la vre-o 3000 Cor. Cele mai multe „reuniuni de cântări” sînt în comitatul nostru. Țăranii bănățeni au participat în grupuri mai mari la expoziția din România... Adunările politice îi oferă de multe ori aspectul măreț de a vedea pe țaranul român avîntându-se în oratorie.

Și totuș activitatea celei mai fruntașe instituții culturale stagnează! Avînd un trecut de zeci de ani, ea nu și-a ajuns aproape nici unul din scopurile propuse: țărănimea în majoritate nu știe de existența ei, activitatea despărțămintelor e din cele mai deplorabile, bibliotecile populare puține, conferințe nu se țin, membrii puțini, cu toate că multe sate ar putea susține agenturi înfloritoare, cari se concentreze cu un singur scop toate puterile împreună, ar putea edifica „case naționale”, unde se întruniască zilnic, sau săptămînal o țărîmîme pătrunsă de îndemnuri mai înalte... Pămîntul nostru e mînos, dar nu-i cine să sature...

Evident, una din cauzele, cari împiedecă procesul de înaintare e clasa noastră intelectuală, așa numita „cărturărime”. Afirmățiunea aceasta în Bănat e un adevăr crud! Căci numai la noi votează această „cărturărime” în masse cu candidații guvernului (preoțimea din cercul Bocșei și Oraviței!), la noi e leagănul „renegaților”, — acest soi de ființe, pe cari nu le plînuise Dumnezeu. Demoralizarea asta simptomatică ne-au adus-o străinii; școala, spiritul, mentalitatea, viața străinilor ne-a înfițiat. Străinii ne-au adus sistemul de corupție și parvenire. A parveni!... iată ținta oamenilor astora.

Cei cari doresc: **mobile**

bune, frumose, ieftine,

să se adreseze cu toată încrederea fabricanților de mobile Székely și Róti din Marosvásárhely, (Plaza Széchenyi 47).

La cerere prezentăm și în provincia bogată noastră colecție. La înfăptuire aparține expediția franco în orice parte a Ardealului. Atelier de pîneluri lung. — Mare asortiment de trusouri pentru mireasa.

Parvenitul e ciocoiiul timpurilor noastre, venind în căldura prielnică a obscurității, parvenitul, Titirică inimă rea, își clocește ambițiile, își face planurile... Întâi caută să-și câștige un loc cât de modest între noi într'un comitet dela bancă, redacție... Dar ochii parvenitului sunt tulburi, oamenii n'au încredere în el și atunci cioroiul nostru își apleacă spatele, începe să se lingusească și astfel reușește să se strecoare încet-încet în inimile oamenilor, făcându-se stăpân pe secretele lor.

Dar Titirică ace speculații cu inimile, el își are ținta lui, pe el nimic nu-l ademenește. Parvenitul e un om cu minte, el învinge și piedecel morale: conștiință? morală? religie? ideal?, dar peste acestea Titirică calcă ușor. Ea învățat școala străină. Și parvenitul, ca fiu al norocului reușește. După ce și-a revenit în fire, săturându-se, e cu ochii în patru... Veghează. Și de sunt auspiciile favorabile, el trece în tabăra dușmanilor, unde sunt n'ai multe ciolare și veselie și unde își cer totuși atât de puțin. Și iată-l pe Titirică din fiu de dascăl sau țaran în scaunul moale de profesor universitar, deputat, ori judecător etc.

Dar parvenitul e cu minte! El știe să-și facă calea netedă, ca la o eventualitate să sboare'napoi la ai săi. Doamne, cine să se îndoiască în bunele lui sentimente de Român! Doar el a făcut pasul fatal din adâncul inimii și al convingerii, că folosește neamului său!

Și Ionești, Siegescanii, Burdiștii, Mangriștii... nu sunt zeci și zeci și de ei, unii, cari și-au început cariera, ceilalți așteptând în penumbră...

Curtea cu jurați din Biserica-Albă va judeca zilele acestea asupra unui omor săvârșit de niște țărani din Iladia, cari au împușcat un biet țigan nevinovat. Tragedia acestui proces s'a desfășurat încă astă toamnă. O veche ciarta ia mijloc, o ură, căreia i-a urmat propunerea de a răpune pe contrar, un țaran fruntaș din sat. Prilejul veni în curând. Erau toți ceilalți la judecătoria din Sasca într'un proces oare-care. Fruntașul plecă cu cocia unui țigan. Țaranul, având presimțiri, îl puse pe țigan dinnapoi și în ațelele ca lor. La o cotitură a satului erau pînă la cinci țărani, cari în întunecătura împușcară pe țigan, în credință, că l-au răpus pe dușmanul lor... Faptul în sine e aproape vulgar. Câte omori nu se întâmplă sub aceleași împrejurări! O ură veche, o ciartă de crâșmă, învidie, o rivalizare cauzează stingerea unei vieți omenești...

E o deslănțuire aceasta a patimelor ce fierb ascunse în sulețele aprinse de dorul răsunării, patimi, ce se deslănțuiesc la anumite intervale, cauzând de multe-ori moartea unor ființe nevinovate... C. T.

Serbări culturale în Sibiiu.

— Petrecere cu jocuri naționale. —

Comitetul central al »Asociațiunii«, voină să înmulțască mijloacele materiale pentru întreținerea și înzestrarea »Muzeului Asociațiunii«, a decis ca în fiecare an să aranjeze o petrecere în costume și cu jocuri naționale. Aceste petreceri sânt și mijloace potrivite pentru a cultiva portul național și minunatele noastre jocuri țărănești, față de cari în timpul din urmă se arată un interes tot mai mare.

În anul acesta petrecerea aranjată de »Asociațiune« cu concursul »Reuniunii femeilor române din Sibiiu« va fi la 5 Martie n., în sala Casei societății din Sibiiu. Venitul petrecerii se va întrebuința pentru înzestrarea Muzeului Asociațiunii. De aceea sperăm, că toți membrii Asociațiunii se vor grăbi ași răscumpăra biletele de intrare. Toate contribuțiile se vor trimite ofițerului de casă al Asociațiunii, Sibiiu (Nagy-szabos), str. Șaguna nr. 6.

La petrecere toate dansatoarele vor fi obligate a se prezenta în costum național. Costumele cele mai frumoase și mai originale vor fi premiate cu trei premii și anume: premiul I va fi un covor, premiul al II-lea o perință și al III-lea un saculeț, toate trei cu motive naționale, lucrate în școala de industrie a »Reuniunii femeilor române din Sibiiu«. Premiile se vor împărți, în cursul pauzei, de o comisie anume aleasă, numai între costumele dela noi, fiindcă scopul e să se scoală la iveală frumusețea și originalitatea acestor costume. Doamnele și dsoarele se pot însă prezenta

și în costume din România și din celelalte provincii românești.

La începutul petrecerii — la orele 8 precis — se vor dansa următoarele jocuri naționale de membru societății Hora: 1. Hora trocărăscă, 2. Zurlaia, 3. De doi, 4. Brău, 5. Crăița și 6. Hora fetelor. Repetițiile acestor jocuri se fac cu zor și desigur că vor fi punctul cel mai atractiv al petrecerii. În pauză teologică seminarului Andreian vor juca Bătuta și Călușorul.

Biletele pentru petrecere se vând la librăria Arhidiecezană și seara la casă.

Tot în ziua de 5 Martie n. va fi șezătoarea literară a scriitorilor români, despre care am vorbit în numărul de ieri al ziarului nostru.

Din străinătate.

Conflictul ruso-japonez. Guvernul rusesc, — după cum se anunță din Petersburg — a aflat de satisfacător răspunsul dat de guvernul chinezesc »cu excepția unor puncte« cari se referesc la numirea consulilor ruși și la privilegiile comercianților ruși din Mongolia.

Cu excepționarea acestor puncte însă nu s'au rupt tratativele între cele două guverne, ci continuă mai departe, în speranța aplanării pașnice a conflictului.

Tot ca un semn al păcii se explică și audiența ministrului Rusiei la Peking, la regentul Chinei, care a declarat că este apăsător să prelungească termenul convenției comerciale cu Rusia, în baza unor concesiuni de ordin inferior.

Se crede că aceste concesiuni se vor îndeplini din partea Rusiei.

Mișcarea Albanezilor. După informația ziarului »Nase Jedinstvo« șefii bandelor albaneze întrunindu-se cu prilejul înmormântării mitropolitului Guerini, au ținut o conferință luând în discuție situația insuportabilă a Albanezilor creată de noul regim din Turcia.

Au hotărât că vor lupta cu toate mijloacele împotriva noului regim, până când doleanțele lor vor fi ascultate și satisfăcute. În caz că guvernul nu le va îndeplini cererile vor prinde arma.

Poporul de altfel este într'o continuă agitație iar Albanezii trecuți în Muntenegru, par a se pregăti pentru toate eventualitățile.

Impăratul Wilhelm și jubileul Italiei. Din surse bine informată se anunță că împăratul Wilhelm nu va vizita expoziția jubilară a Italiei. Va fi reprezentat de moștenitorul de tron, care întorcându-se din călătoria din Asia va avea o întrevedere cu împăratul pe insula Corfu, de unde va pleca acompaniat de o suită numeroasă la Roma ca să predea gratulările împăratului, regelui Emanuel, din prilejul aniversării unității Italiei.

Moștenitorul va sosi la Roma în luna Aprilie.

Din Camera engleză. Camera a primit cu 351 de voturi contra 227 proiectul depus de ministru-președinte Asquith referitor la ștergerea dreptului de veto al Senatului. După terminarea votării majoritatea a aclamat pe ministru Asquith, dimpreună cu întreg cabinetul. Ministrul de interne a justificat procedul guvernului, care n'a conchemat o conferință prealabilă a șefilor de partid, zicând că guvernul având în vedere importanța proiectului, n'a voit să trăgăneze legislația lui.

Rusia și revizuirea constituției bulgare. Prin proiectul noii constituții bulgare se modifică art. 17 din constituția acum în vigoare, în sensul că Regele are dreptul să încheie convențiuni și tratate de război cu statele streine, fără să mai fie nevoie de ratificarea Sobraniei.

Ziarul rusesc »Novoie Vremia« găsește modificarea aceasta dăunătoare Bulgariei și slavismului, pentru că orice legătură între membrii corpului legiuitor și rege va dispărea, iar

capul statului pe viitor va putea să încheie convențiuni militare secrete păgubitoare. Și ziarul rus dă ca exemplu convențiile pe cari le-a încheiat Dinastia Obrenovici cu Austro-Ungaria. El vorbește și de alianțele periculoase ale dinastiei române Hohenzollern, care au înstrăinat țara de veacuri drept credincioasă, liberată la 1812 cu prețul sângelui rusesc.

Regele Ferdinand, adăogă Vremia, va profita de această prerogativă și imitând pe România, va încheia alianță secretă cu Austro-Ungaria. Lucrul acesta e foarte posibil, dacă se ține seama de limbajul aspru în care s'a rostit Regele Ferdinand față de Isvolski la adresa Rusiei, numind-o »ursul nordic care se gândește numai la cucerire».

Convenția, încheie ziarul rusesc, va fi vătămătoare intereselor Bulgariei, iar poporul ar trebui să îngrijească singur de soarta sa, căutând să se grupeze în jurul familiei slave, căreia aparține. Pentru aceasta ar trebui să utilizeze orice mijloace.

INFORMAȚIUNI

A R A O. 24 Februarie n. 1911.

— **Țărani români la Impăratul.** Din Budapesta se anunță: Miercuri, la orele 11 s'a prezentat cabinetului M. Sale o deputație de țărani din comuna Nepos, comitatul Bistrița-Năsăud.

Deputația a prezentat o petiție adresată M. Sale, în care cer ca să nu se lase ca urmașii falnicilor grănițeri să fie izgoniți de pe proprietățile pe care le-au primit dela Maria Terezia.

În 1909, cu ocazia măsurării pământurilor, țărani români au fost îndepărtați de pe pământul dintre comunele Pintac și N. Demeter, și măsurarea s'a făcut în absența lor.

Străbunii lor au primit dela Maria Terezia o bucată de pământ și granița aceea era numită atunci general Sitsovits.

Dânșii au prezentat și mai multe documente, cari întăresc cele spuse de ei.

Mai târziu ei au trecut în urma unui ordin pe țărnișul stâng al râului Tomeș și au pus bazele comunei Nepos. Comuna load din vecinătate și-a făurit pretențiuni asupra pământurilor lor și în 1842 s'a stabilit o altă graniță între acel teritoriu numită Horvath.

S'a iscat un proces între cele două comune și Români au pierdut procesul.

În urma acestei sentințe, ei au pierdut dreptul de a mai lua lemne din pădurea care a fost adjudecată locuitorilor din com. load, iar la porțile lor stau strajă jandarmii, amenințându-i cu moartea dacă intră în pădure.

— **Cununie.** Dl. Silviu Filip, ales preot în Cinteți anunță cununia sa cu gingașa dsoară Aurelia Vancu din Măderat, ce se va ținea la 12/25 Februarie în Măderat.

Dorim viață lungă și clipe senine tinerei perechi.

— **Conferență la Seminarul gr. or. român.** Dl. Gh. Șterba din București, care reîntorcându-se în țară după o studiere temeinică a luptei împotriva alcoolismului în străinătate, a vorbit acum 2 săptămâni la Sibiiu, iar Duminică trecută la Craiova, va ține Duminică 13/26 crt. ora 5 după amiază, o conferență în sala festivă a Seminarului, vorbind despre: »O reformă socială«. Nu ne îndoim că Românii din Arad vor lua parte în număr cât mai mare. Intrarea fără plată.

— **Cunună neperitoare.** Dl. Sever I. Tipeiu din Sebeș a dăruit pentru fondul de clădire a școlii de fete din Arad suma de 125 cor., drept cunună neperitoare pe mormântul dnei Virginia Enescu n. Tipeiu. Dăruirea a făcut-o

în numele său și al surorilor răpauzatei.

— **La fondul casei împreună cu hală de vânzare administrat de »Societatea meseriașilor români din Blaj», au intrat următoarele contribuții:** Tiberiu Popescu, directorul gimnazial Târgu Jiu 11 cor. 50 fileri. Vasile Mihailescu, profesor Craiova 7 cor. Dr. Iuliu Florian, preot militar Cluj. Dr. Ambrosiu Chelțianu, Vasile Moldovan, preot Bicaz, V. Maior, director de bancă D-Sânmărtin, Ioan Raica, tinichigiu Blaj, Nicolae Feru, Bobalna câte 5 cor., Patriciu Marcu, preot Pauca, 5 coroane, Dr. Oct. Prie, profesor 10 cor., Arion Popa, protopop Reghin, 4 coroane, Iosif Șpoș, argășitor Reghin, 2 cor., Dumitru Pop, lavător Fărăgău, G. Simonis Reghin, Dr. Bologa, directorul școlii civile Sibiu, Dumitru Comșa, profesor seminarial în penziune Sibiu, Ioan Hantăș, asesor Sibiu, Dumitru Câmpian, asesor Sibiu, Dr. Onisifor Ghiu, conferent școlar Sibiu, Dr. A. Crăciunescu profesor seminarial și Benjamin Rus, preot Suceag câte 1 coroană. Maritimștii dăruitori primească mulțumita comitetului.

— **La »Societatea meseriașilor români din Blaj» s'au înscris cu prilejul adunării generale din 5 Februarie următorii membrii:** **funcționari:** Simon Pop Mateiu, canonic, Dr. Vasile Suci, canonic, Tipografa arhidiecezană; **pe viață:** D-na Amalia Grama, d-na Roza Solomon, Dr. Victor Macavelu, Ioan F. Negruțiu, inginer, Artimon Blăjan, paroh în Obreja, Vasile Barna, poetist, Simion Băcă, păpușar, Eugen Nicola mehanic, Ioan Bărbat, coșocar; **ordinari:** Nicușe Cristea rotar, Iuhu Bela mecanic, Victor Lujanski, păpușar, Vaier Preancu croitor, I. Giurca, țaur, P. Oțean; **ajutători:** doamna Maria Kamf, Ioan Fodor profesor, Virgil Pop, proprietar, Mihail Șerban, profesor, Iacob Domșa, funcționar la cassa centrală, Emil F. Negruțiu agronom, Iustina Hossu, agronom și Anur Măglaș.

Și mila — cu părtinire? Călim în «Liberata». Dela un țaran abonat al nostru din comuna Măcașul ung. (com. Clujulu), primim o scrisoare, în care bietul nostru frate ne spune, că cu multă părere de rău trebuie să se lase de abonarea toilor noastre:

«Căci n'am nici un modru să le mai plătesc, — zice. — deși îmi pare tare rău de ele, că tare mi-au plăcut. Dară a ajuns pe la noi o ploaie de potop și ne-a mănăat casa, poiata, șura, și ne-a omorât 3 vaci și ne-a dus mobilele din casă și vestimintele și 120 florini de pe o vacă și 88 mierde de grâu, și 20 mierde de mălai, și 10 cară de fân. Și abia mi-am putut face încă o cărpitură de casă, de am putut intra în ea măcar pe crăciun cu cei 5 prunci ce aveam. Și milă abia am căpătat dela banca românească din Cluj »Economicul« 24 fl. și acum în Februarie am primit dela Solgăbirău 6 florini, și la un Ungar la care nu i-o stricat apa numai pușin, i-a dat 45 florini! și de aceea mă rog dv. nu mai pot abona foile».

E trist destul că deregătorile din țara noastră până și la împărțirea de milă pe care au adunat-o pentru cei mai greu loviți de nenorocire, încă sunt cu părtinire și nedreptate.

Nenorocitului frate îi trimitem foile de cinstire. Căci sufletul lui bun, e păcat să-l lăsăm fără hrană ce l-a fost dragă, dar nu și-o mai poate plăti.

— **Cerșitoare bogată.** În Gratz a murit zilele aceste o fată în etate de 69 ani, care trăia din cerșit. Când era pe patul de moarte a chemat pe un director de bancă și pe notarul public, în prezența cărora și-a făcut testamentul. A lăsat o avere de două sute treizeci mii de coroane testând-o unui văr, contabil la o fabrică din Florisdorf.

— **Aviz.** Se aduce la cunoștința membrilor »Reuniunii femeilor române din Sibiu«, că »Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român« va aranja în 5 Martie n. a. c. o petrecere cu costume și jocuri na-

ționale. Comitetul Reuniunii noastre a hotărât să conlucre și se participe la această petrecere. Invităm deci pe toți membrii să facă propagandă în cercul cunoscuților și se participe în persoană, garantând astfel buna reușită a petrecerii, al cărei venit curat este destinat pentru Muzeul etnografic. Sibiu, în 21 Februarie n. 1911. Maria Cosma prezidentă, Dr. Ilie Beu secretar.

— **Șampionatul valsului.** Unele spirite pesimiste pretinde, că dansul a murit. Cu toate acestea nici vorbă nu poate fi de aceasta, de oarece, într-una din marile săli ale cafeului, — Grandi Palace din Bruxelles s'a discutat zilele acestea, șampionatul valsului.

Era vorba ca să se danseze în timpul cel mai îndelungat posibil, fără încetare și bine înțeles fără a putea bea sau fuma. Concurenții erau autorizați a dansa fără gulere scrobite.

Au înfruntat lupta, șapte perechi, purtând numărul de ordine, prins pe mânecile hainelor și a rochiilor.

Favoritul era, un funcționar de bancă, Francisc Drogné, șampionul dansului, din anul trecut; cu prilejul acela el a dansat fără întrerupere, trei ceasuri și șasăsprezece minute. De data aceasta, părăsindu-l dansătoarea, el a fost silit, ca după un și jumătate de vals, neîntrerupt, să părăsească șampionatul.

Au fost premiate, două perechi: Dl Jean de Brenker și Dra Jana Grossens, cari au valsat două ceasuri și cinci minute, fără cea mai ușoară întrerupere. Ei au fost declarați șampioni. A doua pereche a fost Dl Ticino și Dra Dambruck cari au valsat în timp de două ceasuri.

Pentru răcorirea dansatorilor, în timpul valsului, li-se dădea în trecere, bucățele de lămâi și portocale.

Dar, donă ceasuri și mai bine de vals, asta totuși e senzațional. E de închipuit, că șampionii, vor fi simțind și acum, în cap, învârtiturile valsului!

— **O nouă cometă.** Din Belgrad se anunță că în Iassenica s'a văzut în amurg o cometă, având direcțiunea Nord-Ost. În zori cometa s'a îndepărtat spre nord.

— **Un album distins.** Regentului Bavariei se va prezenta în semn de omagiu la 11 Martie, ziua aniversării a 90-a a nașterii un album, în care domnitorii Europei au scris câteva rânduri, drept suvenir a prieteniei, care îi leagă de aniversant. Pe prima pagină împăratul Wilhelm a scris: »Fii pregătit în tot locul și în totdeauna pentru gloria împărăției«.

Urmează apoi cuvintele regelui nostru: »Simțământul împlinirii în mod credincios a datoriei, îi-aduce clipe de relevanță în fericire, și mângâiere în nenorocire«.

— **Constituirea societății »România Jună«.** Din Viena primim următorul aviz: Societatea acad. »România Jună« are onoarea a Vă aduce la cunoștință, că în ședința plenară din 23/II st. n. s'a constituit în modul următor:

Preș.: Zălie Maniu, cand med., v.-preș.: Iuliu Crișian, cand. med. Secretar de ext.: Eugen Bianu, cand. în drept. Secretar de int.: Gheorghe Ștefanică, stud. în Acad. rom. Cassar: Emil de Colbazi, stud. med. Controlor: Petru Vlad, cand. med. Bibliotecar: Toader Tabrea, cand. ing. fores. Ecoanom: Eugen Casparoviciu, cand. med. Viena, 23 Februarie n. 1911. Iuliu Crișian v.-preș. Eugen Bianu, secr. I.

— **Vătămarea de onoare nu-i difamantă.** Un învățator ungar a scris acum doi ani un articol vehement împotriva fostului deputat al Aradului, Müller, pentru care articol fiind tras în judecată a fost pedepsit cu o lună închisoare, pentru vătămare de onoare.

Comisia administrativă pe baza acestei sentințe a suspendat din postul său pe incuipat.

Cauza ajungând la minister, ministrul de instrucție a nimicit deciziunea comisiei administrative, pe motivul, că vătămarea de onoare nu este difamantă.

x **La croitoria universală.** I. Petrașcu, Sibiu — Nagyszeben, Strada Cisnădiei Nr. 30, Telefon 721. Se pregătesc cele mai frumoase haine, după croială cu șic, pentru civili: fracuri, saloane, jachete, sacouri, pardesiuri, paltoane etc. Asemenea se execută pentru oficiali și voluntari, tot felul de uniforme, iar în depozit se află diferiți articli pentru uniformă: săbi, chipiuri, portofee, mănuși etc. Atrag deosebită atențiune asupra reverențelor preoțești, ce se pregătesc în atelierul meu, după moda cea mai nouă. Comandele se pregătesc în timp foarte scurt.

x **Din esența mea se poate pregăti pe lângă o economisire de 200% ieftin acasă după care ușor și curat lichior, rum, rachiu și coniac.** Esență pentru un litru 50 fileri. Rachiu alai, Anisete, Piersică, Benedictin, Chartreus, Piere imperiale, Amar, Chinin, Cafa, Coniac, Mașquino, Roze, Vanilla, Esență pentru 1 litru rum, de amanas și rum de lamaica 32 fileri. 5sență pentru 1 litru rachiu de prune, de drojdi și trebere 20 fileri. 1 litru spirit de rafinal 2 cor. 20 fil. Părul curat și mustața căruntă se vopsește bine cu vopsea »IDEAL« pentru păr care e nestrecorată. Prețul 3 cor. Se află de vânzare în toată coloarea la Fekete Mihály, droguerie la »Iger« în Murăș-Oșorheiu (Marosvásárhely).

Mișcare culturală și socială.

Matineu în B-Comloș. Ni-se scrie: Părinte dela convingerea, că: exemplele cele mai apropiate au cel mai puternic efect educativ domnișoarele și tinerii din B-Comloș ne-am întâlnit, ca la al VII-lea »Matineu« din acest an s. facem o a doua desvălire de portret și tot un vrednic fiu al Bănatului, lui Dimitrie Tichindea care prin fapta și scrisul său ne-a arătat că în-suflărea sinceră și munca stăruitoare pot birui împrejurările grele.

»Agent. Astra« invită deci pe toți Românii de bine la această serbare, ce se va ținea Duminică la 13 (26) Februarie a. c. la carele 2 p. m. în localul ei propriu.

Programul: 1. »Imnul Unirei«, de Popovici. Cântă: Corul gr. or. rom. 2. »Prin cultură la bunăstare«, vorbește dl Petru Craiovean. 3. Tichindea și renașterea culturală a Bănatului. Dizert. dl Gioroian. 4. D svălirea portretului lui D. Tichindea, desemnat de dl T. Bucurescu. 5. »Jurnalul trece de...« Cântă: Corul. 6. »Despre superstițiuni«. Dizert. dl Valeriu Ben. 7. Poezia: »Copila Română« de... Decl. de d-șoara A. Stefanovic. 8. Fabula: »Măgarul și Vulpea« de C. Bălăcescu decl. G. Cristea. 9. »In vale amugește« de... Cântă: corul. 10. Poezia: »Regina Ostrogoților« de Coșbuc, decl. d-șoara A. Craiovean. 11. Fabula: »Măgarul și Momița« de C. Bălăcescu decl. D. Gropșorean. 12. »S'asară« de Vidu. Cânt. corul. 13. Anecdota: »Țigărușul la mal de Speranță«, decl. A. Dragulescu. 14. »Haideți frați« de Vidu. Cântă: corul. 15. Cuvânt de încheiere rostit de dl Teodor Bucurescu. **Banet-Comloș**, la 9/22 Februarie 1911. — »Agentura Astra din B-Comloș.«

ECONOMIE.

Popularizarea ideilor cooperative.

Mișcarea cooperativă, în timpul din urmă începe să fie îmbrățișată, tot cu mai multă căldură, de aceia credem că nu e prisos, dacă vom căuta prin ce mijloace se pot încetățeni și populariza ideile cooperative.

Statele, cari au un sistem cooperativ înaintat, pentru rezolvirea acestei probleme și-au creat organizații speciale. Cea mai mare parte de muncă însă se face în această privință de federale. Așa d. e. în Germania aproape fiecare federală are un organ propriu de publicitate, unde pe lângă ea se agită în continuu

DAJKOVITS E.

Atelier de fotografii artistice,
— — de primul rang. — —

ORADEA-MARE. Palatul Sae

Fotografii și portrete, reproducții după fotografiile vechi și noul în marime naturală, expuneri de obiective speciale pentru interior, acatice, și lucrări în aquarel și oil painting.

organizarea de cooperative, se urmărește partea legislativă și financiară, se publică experiențe făcute cu anumite tovarășii, ba unele trimitte chiar zilnic cursuri hectografate despre prețul produselor din cutare piață.

La anumite intervale și cu diferite ocazii se împart *broșuri*, cari tratează unele teme din domeniul cooperativ. O răspândire mare află cooperativele și prin *cursurile speciale*, cari pentru împrejurările dela noi ar fi prea costisitoare. Mai multă importanță — pe baza experiențelor câștigate — se dă în timpul din urmă conferințelor. În mai multe state, federale au angajat pentru acest scop, *conferențieri ambulanti*, în sarcina cărora cade o mare parte de muncă în această privință.

Felul, de a se agita pe cale ziaristică pentru popularizarea ideilor cooperative, se cunoaște și la noi. El s'a practicat cu mult devotament de unii oameni — care în lipsă de sprijin constant — au trebuit să cheltuiască multe forțe de muncă.

Asupra acestui fel de propagandă deci nu vom mai stărui, nici asupra activității de federale, pentru că nu le avem. Ne vom mărgini mai mult la rolul ce l-ar putea avea la noi un conferențiar ambulant.

Imprejurarea că la noi conferențiarul țin conferințe numai când ne permite ocupația, aduce cu sine să se piardă o mare parte din această muncă apostolească, sau cel puțin să nu fie așa de rodnică.

Apoi, silfi de împrejurări, rolul de conferențiar de multe ori cade în sarcina unor persoane, cari nu au destulă pregătire în această materie (cum s'a constatat și la alte activități) și de aci se naște o mulțime de confuzii și o interpretare greșită asupra rolului și însemnătății ce trebuie să aibă o tovarășie.

Se impune deci ca la această muncă să angajăm numai oameni pregătiți și probați.

În programul de muncă al unui astfel de conferențiar ambulant ar putea intra:

1. ținerea de prelegeri gratuite pe la seminarii sau pedagogii;
2. conferințe la sate asupra însemnătății cooperative;
3. înființarea de cooperative;
4. controlarea și revizuirea administrației cooperative;
5. deslușiri cu privire la lege, dări, taxe; etc.
6. deslușiri asupra raporturilor cu casa centrală la care se alimentează cu credit;
7. urmărirea mișcării cooperative în România străinătate etc.

Programul e destul de vast, de aceea pentru a se putea aduce la îndeplinire, angajarea forțelor de muncă numai pentru acest scop e absolut necesară, iar remunerarea unei astfel de munci trebuie să împace nevoile traiului din ziua de azi, ca să nu fie silit acest conferențiar să-și câștige pâinea și cu alte ocupații.

Avem atâtea consistențe, avem «Asociațiunea», «Solidaritatea». Fiecare din aceste instituții ale noastre ar putea să angajeze un astfel de conferențiar, care să dea cooperativele, o dezvoltare mai puternică, mai uniformă și mai sistematică. Căci organizarea de cooperative este cea mai de preț problemă a noastră, după cea culturală.

(E)

BIBLIOGRAFII.

In curând va apare:

»Magdalena«

poem dramatic în 3 acte

De A. Maior.

Abonamente se pot face de pe acum trimițând 3 cor. la librăria »Tribunii«.

La Librăria Tribunei se află de vânzare + 10—20—30—80 fileri porto, de curând apărute următoarele cărți:

I. Agârbiceanu. În întuneric. Nuvele à 2+20 fil. porto.

Radu Baltag. Feciorul și alte nuvele. à 150+20 fil. porto.

Mihail Lungianu. În sărbători. Nuvele à 150+20 fil. porto.

Hai să râdem. Almanachul revistei Minerva ilustrată pe 1911 à 1+20 fil. porto.

Biblioteca universală.

Nr. 1. N. Ținc: »Monstrul« à 25 fil. plus 5 fil. porto.

Nr. 2. Contele Aulic de Echartshausen: »Pricina Răsvrătirilor și Leacul lor« à 25 fil. plus 5 fil. porto.

Nr. 3. M. Eminescu: »Sărmanul Dionis«, nuvelă à 25 fil. plus 5 fil. porto.

Nr. 4-5. Henryk Sienkevicz: »O idilă în Savana« à 50 fil. plus 5 fil. porto.

Poșta Redacției.

A. Munteanu, Budapesta. Am tăiat partea cu »diminutivul«. Publicul e disgustat de chestiunea asta, la culme.

Redactor responsabil: Iuliu Cluj. »Tribuna« Institut topografic, Nichin și soare

MOBILE

bune și ieftine

se află în renumita fabrică din

Oradea-mare-Nagyvárad

Kossuth (Sas)-utca 7. alui

Reisz Miksa

Dentist în Cluj.

NAGY JENŐ

» specialist pentru dinți artificiali fără pod în »

CLUJ-KOLOZSVÁR.

(La capătul străzii Jókai, în casa proprie.)

Pune dinți și cu plăcire în rate pelângă garanță de 10 ani.

Dentist în Cluj.

Dr. Stefan Tămășdan,

medic univ. specialist în dentură,

Arad, vis-à-vis cu casa comitatului.

Palatul Fischer Eliz. Poarta II.

Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. n.

Telegramă.

Cuba, 1 Ianuarie 1911.

Tribuna—Arad.

Cafeaua s'a scumpit cu 30%. Totuși firma românească F. A. Degan din Fiume (Posta fiok 163) o vinde sub preț. Sprijiniți-vă fratele, că nu merită a se comanda din America.

Degan trimite în pachete postale de 5 klgr. franco și alte articole, ca: Tea, Ciocoladă, Staf de Mandule, Sardine etc. și are prețuri curente românești.

Președintele.

Aviz pentru sănătate!

Azi, când s'a pus în circulație atâtea medicamente numite miraculoase, dar, care tind însă numai la despoierea publicului, ne bucurăm, că putem atrage atențiunea on. public asupra preparatelor pe cari, ca și serul Drului Erlich, a profesorului berlinez, contra molipsirii sângelui, medicii le întrebunțează cu succes și pentru aceea și Exc. Sa ministrul de interne a permis punerea lor în circulație. Preparatele acestea se numesc:

Șpirtul Inda și Unsoarea Inda

despre cari revista »Kir. Termesztudományi közlöny« Nr. 171 scrie următoarele: »În Ardeal în riu Olc crește un soi de burete mai cu seama lipit pe iazuri, care în comitatul Treiscaunelor din vremuri străvechi se folosesc cu succes contra durilor reumatice și podagrei și care se pregătește, la ordin medical, în farmacia lui Balázsovich Sándor, din Szep-iszentgyörgy și care se pune în circulație în întreaga lume sub numirea de Șpirț Inda și Unsoarea Inda. Din experiență pot spune că succesul e sigur.«

Dr. Stefan Szász.

Pe baza experiențelor proprii și a vindecărilor succesive Șpirțul Inda și Unsoarea Inda, le recomandăm călduros pentru alinarea durerilor reumatice și de nervi, pentru că în scurtă vreme i-se obsează urmările vindecării.

Dr. cont. Vilmă Hugonnay, Dr. Ludovic Rózsaffy, medicul șef al poliției rez. ung. de stat în Budapesta, Dr. Iuliu Tóthfalussy medicul șef al căilor ferate reg. ung. din Budapesta, Dr. Rudolf Kálay, medic șef director de spital în Nyiretyháza, Dr. Iosif Szekeres, medic șef, dir. de spital în Nagykanizsa, Dr. Geza Hajniss, profesor priv. de univ. în Budapesta.

Dacă locul mi ar permite am putea să mai amintim numele multor medici renumiți, cari tot dovedesc, că Șpirțul Inda și Unsoarea Inda, sunt singurele preparate vindecătoare externe contra reumei, podagrei, durerii de membre, durerii de cap, bolenii de nervi, junghiturilor în oase, mâncărimei, iar internă contra lipsei de apetit, de gât, și contra răgușelii. Unsoarea Inda se folosește numai extern și costă 2 cor. Șpirțul Inda se folosește atât extern cât și intern și o sticlă mare costă 2 cor., o sticlă mică 1 cor. În rubrica aceasta a avizului săptămânar în fiecare săptămână vom publica părerea medicilor despre medicamentele cari sau dovedit de bune și a căror folosire o recomandăm cititorilor noștri. Șpirțul Inda și Unsoarea Inda le pregătește Balázsovich Sándor, farmacie la »Coroana« în Szep-iszentgyörgy de unde pentru 6 coroane se trimite franco în orice parte 3 porțiuni. Se capătă preste tot locul!

Credit pe ipotecă, pe cambii

și pentru oficanți

mijlocește

Herzog Sándor

ARAD,

str. Weitzer János 15.

Telefon nr. 376.

Hadady György prăvălie renumită de specialități de modă pentru bărbați, Cluj—Kolozsvar, Mátyás-király-tér 4.

Recomandă articlii de modă pentru domni, pălării și albituri de-o execuție foarte fină. Specialist în articole de modă englezească.

„CRIȘANA“

Institutul de credit și economii soc. pe acții în Brad.

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post de **conducător-contabil**

la filiala institutului de credit și de economii »CRIȘANA«, ce se va deschide la Gurahonț (com. Arad), se publică concurs cu termen până la **10 Martie 1911 st. n.**

Salarul conducătorului-contabil se fixează în 1800— Cor., care cu timpul și dacă respectivul se va dovedi de vrednic, i-se va mai putea urca, Cor. 400— bani de cuartir; în afară de aceasta mai primește 6 cuneciale à 10% după salarul fundamental și tantiemă statutară.

Dela reflectanții la postul din chestiune se recere ca să fie absolvat o școală superioară de comerț cu examen de maturitate, să poșadă în afară de limba română, limba maghiară, eventual și cea germană, în scris și vorbit și să aibă atâta praxă de bancă și destoinicie ca să poată pe lângă săvârșirea lucrărilor de contabilitate și de carte funduară, conduce independent agențele înființându-le filiale.

Se cere mai departe a fi eliberat de serviciu militar activ.

Cel ales numai după un an de probă va fi denumit definitiv — când va fi înscris și la fondul de penziune al institutului — și va avea a depune o cauție de Cor. 2000— la intrarea în funcțiune.

Cererile dimpreună cu atestatele în original sau copie legalizată au a se înainta la subsemnata direcțiune în Brad, iar postul este a se ocupa la 1 Aprilie 1911 st. n.

Este în interesul recurentului a se prezenta în persoană.

Brad, 16 Faur 1911 st. n.

Direcțiunea.

VINURI

vechi și noi de vândut.

Adresațivă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Șiria (Világos) *Petru Benea*, căci Vă trimite numai vinuri bune, curate și pe lângă prețurile cele mai moderate.

Vinuri vechi: Rizling K — 64 litru. Rizling și Ruje, amestecat — 56. Roșu — 68.

Vinuri noi: Rizling K — 54, Rizling și Ruje amestecat — 50, Șiller — 52, Mustafer amestecat K — 48 litru.

Rachie de treve (comină) K 1-50 litru. Rachie de drojdii 2-20, Rachie de treve (comină) specialitate K 2— litru.

Vinul și rachiea să expediază cu rambursă dela 50 litri în sus sub îngrijirea mea proprie

Vase dau împrumut pe timp de două luni.

Pentru calitatea vinului garantez.

Petru Benea

propr. și neg. de vinuri
Világos (Arad m).

BANCA NAȚIONALĂ A ROMANIEL

SITUAȚIUNE SUMARA

1910		ACTIV		1911.	
23 Ianuarie				15 Ianuarie	22 Ianuarie
130899571	92844545 Rezerva metalică Aur	119577024	169342854	169185024	
1012464	38304380 " Trate Aur	49608000	870213	915231	
54847868	Argint și diverse monete		97731918	93378933	
29543350	Portofoliu Român și Străin		28731623	25837797	
11999924	*) Impr. pe ef. publice	13117800	11999924	11999924	
14925995	" " " " în cont cor.	12719997	17994307	17994307	
3134621	Efectele Capital. Social		4301621	4301631	
5999687	Efectele fondului de rezervă		6018530	6018828	
708972	" " " " amortizarea imob. și material		722450	72281	
228363	Imobile		224920	238081	
103636884	Mobilier și Mașini de Imprimerie		110125545	110142645	
—	Cheltueli de Administrațiune		—	—	
39459371	Deposite libere		18870409	1981517	
56509506	" " & provisorie		54602054	55605547	
452906576	Conturi de valori		521536368	515422040	
12000000	Conturi diverse, Sold.		—	—	
28187792	Capital		12000000	12000000	
4120826	Fond de rezervă		30030309	30030309	
272294460	Fondul amortizării imobilelor și material		4376124	4376124	
—	Bilete de Bancă în circulațiune		335248970	32912959	
269380	Profituri și pierderi		—	—	
103636884	Dobânzi și beneficii diverse		211084	307353	
—	Deposite de retras		110125545	110142645	
32397234	" " " " & provisoriu		—	—	
45296576	Conturi diverse, sold		29544336	29436019	
			521536368	515422040	

Scomptul 5% „ Dobânda 5 1/2%.

Ilustrate =
cu vederi din Arad, peisaguri,
pasteluri și motive românești
se pot căpăta
la „**Librăria Tribunei**“.

= **Gálfi Lajós** =

croitor de uniforme domnești și pentru preoți
Arad, Lázár Vilmos-u. (Palatul Földes)

Înștiințez on public, atelierul meu ce susțâ
— de mai mulți ani l'am mârît cu —

**prevălie de materii pentru
croitori de haine domnești,**

și sub firma de mai sus o conduc și pe
— mai departe. —

Primesc spre executare bine
și foarte ieftin tot felul de
lucrări în bransa aceasta.
Țin în depozit tot felul de
stofi din țară
și străinătate.

Am introdus sistemul din
străinătate de plățire în
rate lunare, în ât pentru
3 cor. lunar primesc căl-
careea a 1 palton, 1 par-
desiu și 2 rînduri în regi
sau 4 rînduri de haine. —

ANUNȚ.

La grădinăria domeniială a Ducesei
de San Marco se pot cumpăra cele
mai nobile soiuri de

pomi ultuiți,

pomi de alee și de îngrădit
cvalitatea cea mai bună și sănătoasă cu
prețurile cele mai moderate.

Cataloage despre școlăritul de pomi la
dorință se trimit gratuit.

Rudolf F.

grădinar domeniial
Nagykomlós, Torontál m.

MEGYERI IMRE

văpsitor de haine, curățitor chi-
mic, broderie, și institut pentru
spălatul rufelor cu aburii, în
ALBA IULIA. Gyulafehérvár.
Széchenyi-u. (lîngă biserica călug).

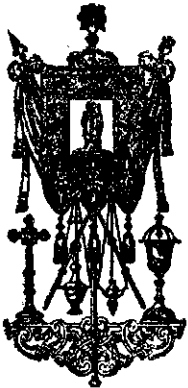
Primește curățiri lucioase și fine, cu-
rățire de trusouri, albituri de desupt,
de masă și de pat, perdele și ori-ce
lucruri din bransa aceasta cu prețuri
foarte moderate. Curățire și clopsi-
torie chimică de tot-felul de haine
pentru bărbați și femei, pardesii fără
a le desface, apoi materii de mobile,
perdele, dantele etc., cu prețuri moder.

INSERTIUNI

se primesc cu prețuri moderate
la administr. „Tribunei“ Arad

Luca K. Alexievits
pregătitor de haine preoțești
NEOPLANTA — UJVIDÉK.

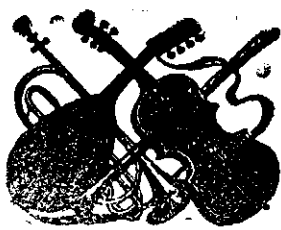
foarte frumos. La cerere trimite catalog și preț-curant gratuit.

Recomandă atelierul său asortat cu totfelul de requizite și haine preoțești de îmbrăcat în vremea stujbei în biserică. Pregătește tot-felul de icoane sfinte legate frumos cu aur și mătăasă, steaguri, prapore și altele. Icoana Mormântului lui Christos îl face

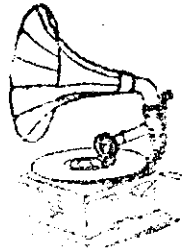
ATENȚIUNE.

Dacă târguiți din articolele anunțate în ziarul nostru, vă rugăm ca la comandă să amintiți unde a-ți cetit aceste anunțuri. :-

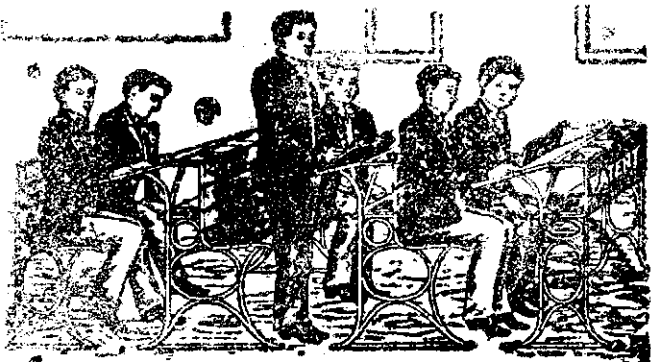
Babós Béla fabricant de instrumente muzicale în
Sibiu. (Nagyszeben) Piața-mică 24.

Unicel fabricant la Sibiu. Cel mai ieftin și cel mai bun depozit de cumpărat pentru orice instrumente, precum: violine, țitere, clarinete, harmonice, și totfelul de instrumente de suflat din a'amă, etc.

Cele mai bune și mai ieftine corzi de violine. Mare depozit de **Gramofoane** în diferite mărimi, precum și **Scala-Record**. Mare asortiment de plăci pentru gramofoane cu prețuri ieftine. Comenzile se efectuează prin trimiterea banilor înainte sau prin rambursă. Reparaturile se execută artistic și cât se poate de prompt.

Cele mai moderne **masă mobile de fier și aramă** și cele mai practice **bănci igienice de școală** și mobilarea locuințelor, hotelurilor, spitalelor și

a școalelor, precum și obiecte fabricate din cele mai bune materiale din țară, lucrările cele mai solide de artă și construcție se livrează numai de către firma

Bennhardt Rezső utóda

Brassó, str. Fekete nr. 33.

Tot acolo e cancelaria și fabrica montată cu cele mai noi mașinării.

— Telefon pentru oraș și comitat Nr. 318. —
Atelierul special de reparat
al renumitei firme:

Schmerek E.

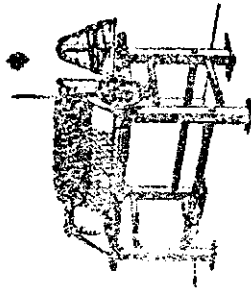
— Temesvár-Jószefváros, Bonház-u. 14. —

Primește tot-felul de reparări și transformarea motoarelor cu benzină, gaz și ulei brut, absorbitoare de gaz, locomobile cu benzină și ulei brut și Ari-puri p. trierat. Bastimente cu benzină, pompe-motor. Mașină de fabricat ghiță. Montări specialiste de mori cu prețuri moderate, precum și reparări de automobile, bastimente și biciclete-motor. Depozit de articuli tehnici. Filte magnetice. Unsoari. Material de condensajune. Arzătoare cu acetilen. Material pentru instalări cu electricitate. Cereți catalog de prețuri și prospect gratuit. — Serviciu conștiințos

— Telefon pentru oraș și comitat Nr. 318. —

Cele mai excelente instrumente pentru săparea de

fântâni arizeiene
le pregătește și expediază
VÁRADY LAJOS
fabrică de instrumente

H.-M.-Vásárhely, VI., Ferencz-utca.
Nu trebuie să așteptați; domeniile, comunele, singuratici: singurici pot face săparea cu instrumentele mele.

— Primulucător mijlocesc. —
Recomand și mașini pentru împletitul de sîrmă.
Catalog de prețuri trimis gratis și franco.
— Premiat la 6 expoziții.

Ieftinul tîrg a lui

Aszódi

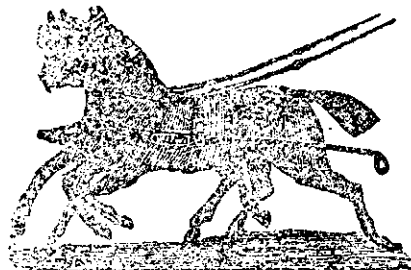
Nagyvárad, Str. Kossuth. (Palatul SAS.)

Aduc la cunoștința prea onorabilului public din loc și jur, că mi-am scos din proaspăt fructe sudice. Curnale stafide, smochine, castane uriașe de Tirol, alune italiene, nucă de cocos, porlocale de oi ca miera și lăcrăi coapte, fructe sudice zaharosite, prăjituri admirabile pentru ceai, cele mai mobile soiuri de ceai chinezesc, romuri engleze și franceze veritabile pentru prețuri surprinzător de ieftine. Rogat asortiment de bomboane de Sărbători și ocazii. CAFEA prăjită proaspăt din 8 mixturi, din care rog on. mușterii să facă o comandă de probă.

Cu deosebire stîmă:

Aszódi Mihály

import direct de cafea și ceai din Triest mare negustor de zaharicale.
Numărul telefonului în lot comitatul 635.

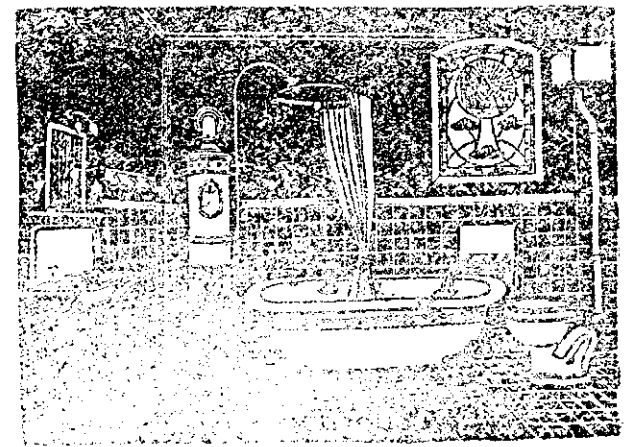

Atelier de curelărie, șelărie și coferărie:
Orendt G. & Feir W.
(odinioară Societatea curelarilor)
Sibiu—Nagyszeben,
Heltauerg. Str. Cisnădiei 45.

Magazin bogat în articole pentru căroțat, călărit, vînat, sport și voiaj, poclăzi și procovături, portmonee și bretele solide și alte articole de gențatorie, cu prețuri foarte moderate. Depozit permanent în curele de mașini, curele de cusut și legat, Sky (vâzobi). — Recomandă pe urmă cei mai buni **jamperi de piele** fabricație proprie, pentru civili și militari, cari stau strîns lipite pe picior. — Reparările se execută prompt. **Mare deposit de hamuri pentru cai** dela soierile cele mai ieftine până la cele mai fine, **coperitoare (țoturi) de cai și cofere de călătorie.** — Comenzile se efectuează conștient și prompt.

Max. Ruck, tinichigiu
Sibiu—Nagyszeben, Heidengasse 9.

Pregătește în atelierul său cu motor electric totfelul de lucrări p. zidărie, lucrări de tinichea, înfrumșetări, acoperire de biserici și turnuri, lucrări de stacmoli turnat pentru ornament, precum și pentru firmei vane de scaldat. în toată mărimea ș.a.

Fond. în a. 1887.

VASILIE BERCEANU

BISERICA-ALBĂ - Fehéremplom,
strada Târgului.

Asortiment bogat de ghețe pentru bărbați, dame și copii de Box, Chevro, Titania și Occasion, precum și ghețe de box americane pentru bărbați. - Șoșoni și galoși etc.

Gamașe de piele pentru vânători. Toffelul de creme pentru ghețe, precum și renumitul vax Leonhardt Oelack pentru ghețe.

Pentru fiecare lucru de mână se garantează.

Marfă bună Prețuri ieftine. Serviciu prompt.

Atelierul de mașini și pentru clădit mori

PRINCZ TESTVÉREK

din SZATMÁR.

- Pregătește petrine și orice mașini pentru stors olei, mănate cu apă
- mașini de desghioat, sfărmat și prese, pe lângă asta cele mai exacte transmisii cu
- — tractație circumpețială. —
- ■ ■ Instalăm mori pe tain, ori cu cilindre. ■ ■ ■ ■ ■

Să ne credeți

că este în interesul D-tre, dacă comandați — — coasa „Koronagyémánt”

Cu coasa „Koronagyémánt” bătăută odată se poate oosi ziua întreagă și deoarece e făcută din oșel-diamant, coase rele sau mol nu se găsește între ele. Pentru trăinicia fiecărei bucăți garantăm.

75 80 85 90 95 100 110 cm. La comanda de 10 buc. Prețul: 1 buc. 1.80 1.90 2.— 2.20 2.40 2.40 2.60 cor. una se dă rabat. — Comandele se pot face prin trimiț. banilor înainte sau pe lângă rambursă la magazin de coase „Koronagyémánt” Kaposvár, Fő-utca 22 T.

LÁZÁR MIHÁLY funar

Temesvár-Gyárvaros Kossuth Lajos-ter 2.

Vanzare mare de fabricate de cânepă, in și jută.

Tot-felul de funii de cânepă, fir, brăcii, brăcii, fire de tort, legătoare pentru mori, burdufuri de cânepă, pânză de jută (pentru pachetare), saci de cânepă in și jută, strate crude și impermeabile. Funării pentru economi: ștreanguri, căpestre, funii pentru car, pentru vite, legătoare de snopi, ușoare și pentru mașini de trierat, procovițe p. cai, rețele, mreje p. pescari și leagăn atâr-nător. Adresa te legrafică: Lázár kötélgya os Lugos. — Nrul telefonului 207. N ul cecului și clearing la posta Ungară 26142. Toate coman-dele sunt a se adresa la firma de mai sus.

Maison Schuster

salon de modă

franceză și engleză pentru dame

Cluj-Kolozsvár, Unió-u. 12. etagiul I.

Recomandă în atențiunea on. public din loc și provință salonul de modă pentru dame transpus din Paris la cererea publică aci, aranjat cu cele mai bune puteri de lucru. Referindu-mă la cei 15 ani de experiență din străinătate sunt în poziție, ca să îndeplinesc chiar și cele mai fine dorinți ale onoratului public, deoarece în salonul meu am adus lucrători tot din Paris și astfel on. public poate să-mi cerceteze modelele cele mai noi expuse în salonul meu și procurate din cea mai renumită casă din Paris, Pavuin-Creed și Drecol și rog on public să mă onoreze și sprijinească cu comande.

Frații Krämer

Fabrică mecanică pentru împletituri din sirmă, antrepozite pentru paturi și ciururi

Seghedin-Szeged.

Recomandă în atențiunea onor. public magazinul bogat cu lucrări de branșa asta, care se capătă cu prețuri ieftine de concurență. Prospecte la dorință gratuit.

Biroul arhitectului

Jfj. Czako Lajos

Kolozsvár

Monostori-ut 60. Telefon No 936.

Primește orice lucrări din acest ram, planuri, preliminare de spese, conducerea și supraveghierea edificărilor, controlarea și valorarea lor, cum și edificări complete, atât în loc cât și în proviucie, pelângă prețurile cele mai moderate.

Frații Baskay

hără-gari și atelier pentru reparatul mașinelor agricole și a cazanelor

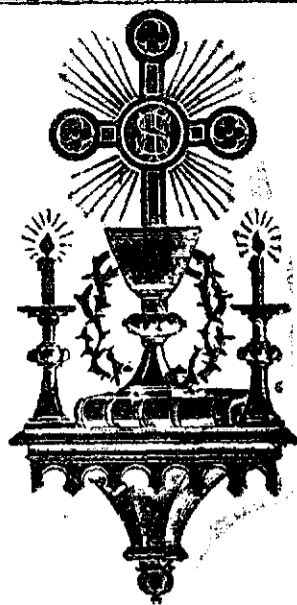
Temesvár-Jozsefváros, Pacsirta-u. 4b.

Se recomandă pentru instalarea de mașini agricole, cazane, cântare, rafinerii și căldări de fier rachi, a morilor și a fabricelor de cărămidă; pregătirea de tulumbe și repararea specială a acestora, apoi orice obiecte turnate din metal cum și apaducte, closete, canalizări și aranjarea camerelor de baie, instalarea de fântâni artificiale pelângă prețurile cele mai ieftine și lucru trainic.

Pentru luarea în primire mergem pretutindeni în persoană și pe cheltulala noastră proprie.

JOSEF JIKELI

SIBIU (Nagyszeben), Strada Cisnădiei 47.

neguțatorie pentru articli de sticlă, porcelan și metal; farfurii și bide înflorate, rame p. icoane și globuri, lămpi, oglinzi, figle de sticlă etc.

Recomandă scule bisericești :

Cupă și vas de botez; Potire argintate și pe dinăuntru aurite; Cădelniță; Căldărușe pentru apă sfințită; Candele de părete de bronz; Candele argintate; Cruce; Sfesnice de altar, Candelabre ș. a. Ieftin de tot: **Candelabru aurit** pentru 6 luminări, în mijloc cu vas pentru unt-de-lemn și glob de — sticlă roșie cu prisme de sticlă cu tot prețul 43— Coroane. — La dorință servește cu catalog gratis și franco. — Telefon 190.

B. Bak Sándor

lăcătar și zidar specialist

Kolozsvár, Malom-u. Nr. 16.

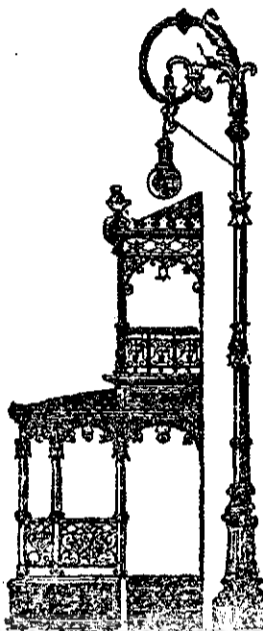
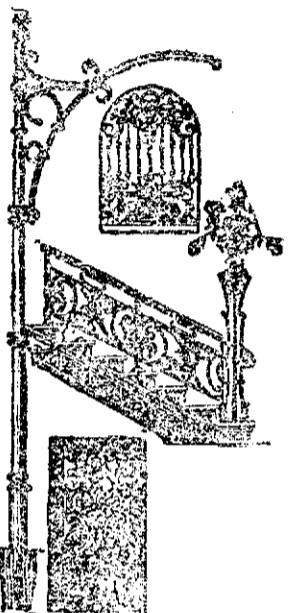
Recomandă

vârteje pentru ferestrii

sistem Sultzberger, sunt cele mai bune, reprezentanța pentru părțile ardene.

În nou zidita fabrică se execută:

tot-felul de lucrări de lăcătar, fiere pentru zidiri, compoziții de fier, gratii și lucrări specialiste de faur. gratii și lucrări de fier, etc. etc.

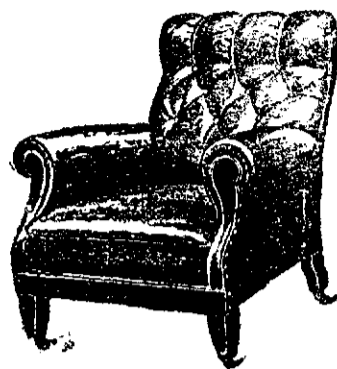
Fabricație specială de MOBILE DIN PIELE

ENGLEZEASCĂ.

Se colorează mobile vechi din piele

La cerere trimite preț-curent gratuit:

Szilcs A.
tapețier
Budapest,
VII., Károly-
körút 5/c.

JOHAN GENSTHALER

giuvaergiu și clasornicar,

în Orăștie. Szászváros.

Filială în Szászseben.

Vânzare de juvaere, de aur și argint și ceasornice pe lângă garanție și prețuri moderate.

Să fac orice reparaturi de juvaere și ceasornice de aur, repede precis și ieftin. — Serviciu conștiințios. :-

Institut de pictură bisericească în Sighetul-Maramureșului.

(Templomfestészeti Műintézet, Máramaroszigeten).

Cancelaria: Piața Erzsébet-fő tér No. 11, ușa 18.

Ne angajăm pentru pictarea în stil modern și foarte artistic a internelor bisericilor, icoane pe cerme, fresco, icoane pe altar, altare construite de iconostas, auritură, pictarea icoanelor de iconostas, crucifixe, icoane la încrucișarea drumurilor, pictarea icoanelor sfinte și a orice soiuri de icoane bisericești.

Renovăm foarte frumos iconostase și altare vechi, iar pictarea, abducerea cu marmoră și auritură lor o executăm cu cea mai mare artă și cu prețuri convenabile, — parohiilor mai sărace eventual și pe lângă plățirea în rate. Examinarea bisericilor, măsurarea, înțelegerea mai amănunțită — la fața locului o facem gratis, cu planuri și prospecte servim cu plăcere.

Horváth István

fabricant de instrumente muzicale în

Budapesta, Rákoczi-ut 51.

Recomandă pe lângă prețuri moderate

pianuri, cimbale, pianine, violini, flaute, harmonice, precum și tot-felul de instrumente muzicale.

Prețul scoalei Kulifay pentru învățatul cimbalei 7 cor. Țin în depozit piese românești pentru cimbale. Catalog (ilustrat) de prețuri la dorință se trimite gratis și franco

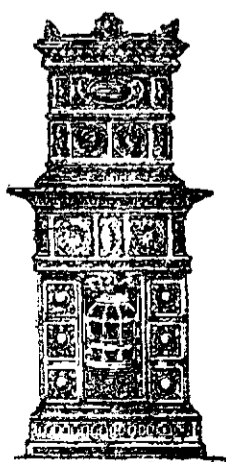
Mare depozit de cuptoare.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public, că în Kolozsvár, strada Monastor 7 am deschis un mare magazin înregistrat și provăzut cu cuptoare din țară și străinătate, unde se află în depozit permanent cuptoare moderne de maiolică stil secesion și cuptoare de olandă Daniel, precum și căminuri și cuptoare de bucătărie.

Atrag atenția publicului asupra depozitului meu model, asigurându-l totodată despre calitatea perfectă ale articolelor și prețurile cele mai solide.

Așteptând binevoitorul sprijin scmez cu stimă:

Tamásy József, Kolozsvár.

Premiat la Paris în anul 1908 cu diplomă de croitor.

Fanta István croitor de haine bărbătești în Cluj—Kolozsvár, Szentegyház-u. No 1.

Își recomandă

atelierul de croitorie pentru bărbați

corespunzător cerințelor moderne de azi, unde se vând cele mai moderne materii de haine din țară, scoțiene și engleze. Pregătește cu prețuri ieftine pardesii, paltoane ușoare și de iarnă, precum și cojoace (bonzi) pentru oraș, ș. a.